

Právní formy podnikání - ekonomické a právní aspekty

Diplomová práce

Studijní program: N6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: 6208T085 – Podniková ekonomika

Autor práce: **Bc. Michaela Boháčková**

Vedoucí práce: JUDr. Eva Karhanová Horynová

Zadání diplomové práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Boháčková**
Osobní číslo: E16000397
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: N6208T085 – Podniková ekonomika
Zadávací katedra: katedra podnikové ekonomiky a managementu
Vedoucí práce: JUDr. Eva Karhanová Horynová
Konzultant práce: Mgr. Jana Červová
advokát

Název práce: **Právní formy podnikání - ekonomické a právní aspekty**

Zásady pro vypracování:

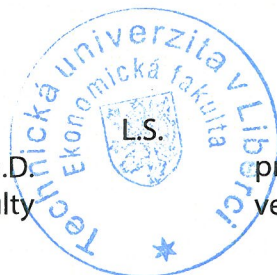
1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Metodologie základních termínů spojených s problematikou právních forem podnikání.
3. Metodologie právních forem podnikání na území České republiky.
4. Vlastní výzkum zabývající se obchodními společnostmi, které působí na našem území.
5. Interpretace získaných informací a výsledků.
6. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Seznam odborné literatury:

- VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. 2012. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: GRADA Publishing. ISBN 978-80-247-4520-6.
- VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. 2014. *Právní prostředí podnikatele*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-210-5.
- DVOŘÁK, Tomáš. 2009. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. aktualiz. vyd. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-430-7.
- RYDVALOVÁ, Petra. 2014. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky od 1. 1. 2014*. 2. aktualiz. vyd. Liberec: VÚTS. ISBN 978-80-87184-43-1.
- ŠMÍD, David. 2014. *Nový občanský zákoník: s podrobným výkladem vybraných ustanovení*. Praha: Sondy. ISBN 978-80-86846-55-2.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana. 2013. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-480-3.
- EIDENMÜLLER, Horst, Andreas ENGERT and Lars HORNUF. 2010. How Does the Market React to the Societas Europaea? *European Business Organization Law Review* [online]. 11(1): 35-50 [cit. 2017-10-16]. ISSN 15667529. Dostupné z <https://search.proquest.com/docview/865276004/DDAE6A9E96BE4159PQ/1accoutid=17116>
- WOLF THEISS, 2007. Societas Europaea . *International Financial Law Review* [online]. 1-62 [cit. 2017-10-16]. ISSN 02626969. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/233199593/fulltext/B6F3DDAA6982416EPQ/8?acco>
- PROQUEST. 2017. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Rozsah práce: 65 normostran
Forma zpracování: tištěná / elektronická
Datum zadání práce: 31. října 2017
Datum odevzdání práce: 31. srpna 2019

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan Ekonomické fakulty

prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2017

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala JUDr. Evě Karhanové Horynové za odborné vedení, vstřícnost a cenné rady při konzultacích, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá charakteristikou právních forem podnikání. V první části jsou popsány jednotlivé formy podnikatelské činnosti, mezi které patří jednotlivé formy živností, obchodní korporace a nadnárodní formy obchodních korporací. V této části jsou uvedeny výhody a nevýhody jednotlivých forem podnikání včetně ekonomických a právních aspektů. Analytická část práce je věnována průzkumu vývoje jednotlivých typů obchodních korporací. Analýza vývoje jednotlivých typů korporací je provedena v závislosti na různých ekonomických a neekonomických faktorech. Mezi faktory ekonomické patří vývoj HDP, čistý export, které jsou porovnávány v určitém časovém intervalu. Pomocí statistických metod je sledována závislost mezi jednotlivými typy obchodních korporací a ekonomickými faktory.

Klíčová slova

analýza závislostí, čistý export, hrubý domácí produkt, nadnárodní obchodní korporace, obchodní korporace, rekodifikace zákona

Annotation

The diploma thesis deals with the characteristics of legal forms of business. The first part describes the various forms of entrepreneurial activity, including individual forms of trade, business corporations and supranational forms of business corporations. The second part of the diploma thesis is presented the advantages and disadvantages of individual forms of business including economic and legal aspects. The analytical part is devoted to the survey of the development of individual types of business corporations. Analysis of the development of individual types of corporations is carried out depending on various economic and non-economic factors. Economic factors include GDP development, net exports, which are compared over a certain period of time. Using statistical methods, the dependence between individual types of business corporations and economic factors is monitored.

Keywords

dependency analysis, net export, gross domestic product, multinational business corporation, business corporation, recodification

Obsah:

SEZNAM OBRÁZKŮ	10
SEZNAM TABULEK	11
SEZNAM ZKRATEK	12
ÚVOD	13
1 VÝCHODISKA PRÁVNÍHO RÁMCE PODNIKÁNÍ	15
1.1 PODNIKÁNÍ A PODNIKATEL	15
1.2 FYZICKÁ OSOBA	16
1.3 PRÁVNICKÁ OSOBA	16
2 ŽIVNOST	17
2.1 ŽIVNOSTI NÁROKOVÉ A NENÁROKOVÉ	19
2.1.1 <i>Ohlašovací živnosti</i>	20
2.1.2 <i>Živnosti koncesované</i>	21
2.2 SROVNÁNÍ PRÁVNÍCH A EKONOMICKÝCH ASPEKTŮ ŽIVNOSTENSKÉHO PODNIKÁNÍ	21
3 OBCHODNÍ KORPORACE	24
3.1 SPOLEČNOST S RUČENÍM OMEZENÝM	26
3.1.1 <i>Založení a vznik společnosti</i>	29
3.1.2 <i>Orgány společnosti</i>	31
3.1.3 <i>Zrušení, likvidace a zánik společnosti</i>	33
3.2 AKCIOVÁ SPOLEČNOST	34
3.2.1 <i>Založení společnosti</i>	35
3.2.2 <i>Orgány akciové společnosti</i>	36
3.2.3 <i>Zrušení a likvidace akciové společnosti</i>	38
3.3 VEŘEJNÁ OBCHODNÍ SPOLEČNOST	39
3.4 KOMANDITNÍ SPOLEČNOST	42
3.5 EKONOMICKÉ A PRÁVNÍ ASPEKTY OBCHODNÍCH KORPORACÍ	45
4 DRUŽSTVO	48
5 NADNÁRODNÍ FORMY OBCHODNÍCH KORPORACÍ	52
5.1 EVROPSKÁ SPOLEČNOST	52

5.2 EVROPSKÉ HOSPODÁŘSKÉ ZÁJMOVÉ SDRUŽENÍ.....	57
5.3 EVROPSKÉ DRUŽSTVO.....	59
6 PRŮZKUM OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICCE	62
6.1 ANALÝZA OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICCE V ZÁVISLOSTI NA MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELÍCH	65
6.1.1 <i>Ekonomický vývoj České republiky</i>	65
6.1.2 <i>Vývoj obchodních společností v České republice</i>	67
6.1.3 <i>Analýza závislosti s.r.o. a a.s. na HDP a obecné míře nezaměstnanosti</i>	74
6.1.4 <i>Analýza závislosti vzniku a zániku ekonomických subjektů na HDP</i>	75
6.1.5 <i>Analýza závislosti EHZS a ES na čistém exportu</i>	77
6.1.6 <i>Analýza závislosti počtu obchodních společností na HDP a obecné míře nezaměstnanosti v Libereckém kraji v letech 2010-2016</i>	80
6.2 VLIV REKODIFIKACE ZÁKONA ROKU 2014 NA VÝVOJ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ NA ÚZEMÍ ČR	82
ZÁVĚR	85
SOUPIS BIBLIOGRAFICKÝCH CITACÍ	87
CITACE	87
BIBLIOGRAFIE.....	88
SEZNAM PŘÍLOH	90

Seznam obrázků

Obr. 1 Fúze sloučením.....	53
Obr. 2 Fúze splynutím	54
Obr. 3 Založení SE založením holdingové SE	55
Obr. 4 Založení SE založením dceřiné SE	55
Obr. 5 Založení SE změnou právní formy akciové společnosti na SE.....	56
Obr. 6 Počet právnických a fyzických osob v letech 2000-2017	62
Obr. 7 Celkové obchodní společnosti a společnosti se zjištěnou	65
Obr. 8 Vývoj makroekonomických ukazatelů v ČR v letech 2000-2017.....	67
Obr. 9 Založené evropské společnosti v letech 2004-2017 v ČR.....	71
Obr. 10 Vývoj růstu s.r.o. a a.s. letech 2000-2017	72
Obr. 11 Závislost mezi počtem s.r.o. a HDP	75
Obr. 12 Závislost mezi počtem a.s. a HDP.....	75
Obr. 13 Závislost vzniklých ekonomických subjektů na vývoj HDP.....	76
Obr. 14 Závislost počtu zaniklých ekonomických subjektů na HDP	77
Obr. 15 Závislost ve vývoji počtu EHZS na čistém exportu.....	79
Obr. 16 Závislost mezi počtem ES na čistém exportu.....	79
Obr. 17 Závislost počtu obchodních společností na HDP v Libereckém kraji	81
Obr. 18 Závislost počtu obchodních společností a obecné míry nezaměstnanosti.....	82
Obr. 19 Vývoj počtu s.r.o. a a.s. ve srovnání vývojem počtu obchodních společností ...	84

Seznam tabulek

Tab. 1: Živnostenské podnikání z pohledu právních aspektů.....	22
Tab. 2: Živnostenské podnikání z pohledu ekonomických aspektů	23
Tab. 3: Rozdělení obchodních korporací.....	24
Tab. 4: Hlavní rozdíly mezi osobními a kapitálovými společnostmi	25
Tab. 5: Srovnání nové právní úpravy s.r.o. se starou	28
Tab. 6: Hlavní změny u akciové společnosti	35
Tab. 7 Souhrn výhod a nevýhod právních aspektů obchodních korporací.....	46
Tab. 8 Ekonomické aspekty obchodních korporací a jejich výhody a nevýhody	47
Tab. 9 Počet právnických a fyzických osob v letech 2000-2017	63
Tab. 10 Ekonomické subjekty s nezjištěnou a zjištěnou aktivitou	64
Tab. 11 Výhody a nevýhody jednotlivých forem obchodních korporací	68-69
Tab. 12 Vývoj obchodních společností v České republice v letech 2000-2017.....	70
Tab. 13 Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty v letech 2000-2017	73
Tab. 14 Korelační koeficienty vybraných makroekonomických ukazatelů	74
Tab. 15 Čistý export České republiky v letech 2000-2017	78
Tab. 16 Obchodní společnosti, HDP a obecná míra nezaměstnanosti	80
Tab. 17 Změny u s.r.o. a a.s. po rekodifikaci zákona	83

Seznam zkratek

CP	Cenný papír
ČSÚ	Český statistický úřad
ECDB	Evropská databáze společností
EHZS	Evropské hospodářské zájmové sdružení
ES	Evropské společenství
FO	Fyzická osoba
HDP	Hrubý domácí produkt
NOZ	Nový občanský zákoník
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PO	Právnícká osoba
SCE	Societas cooperativa Europaea – Evropské družstvo
SE	Societas Europaea – Evropská společnost
ZK	Základní kapitál
ZOK	Zákon o obchodních korporacích
ŽZ	Živnostenský zákon

Úvod

Právní formy podnikání jsou stěžejním tématem pro každý ekonomický subjekt, který se chystá vstoupit na trh, nebo již na trhu působí a přemýšlí o změně, resp. přeměně právní formy podnikání. Téma bylo sledováno ze dvou pohledů, které představují právní a ekonomické aspekty. Právní a ekonomické aspekty spolu úzce souvisí a v této práci dochází k jejich vzájemné komparaci. Ačkoli jsou právní formy již mnohanásobně probíraným tématem, v této práci se věnuji především uvedení stěžejních právních a ekonomických aspektů, které se zobrazují u jednotlivých typů právních forem podnikatelské činnosti. Téma bylo zvoleno hlavně z důvodu neustálé aktuálnosti, nejen z pohledu podnikatelů, ale také v rámci celonárodní problematiky vzniku a zániku jednotlivých typů společností, což naznačuje jeden z cílů práce.

Právní formy podnikání jsou jasně stanoveny legislativou České republiky, která byla od počátku roku 2014 výrazně upravena. Z jakého důvodu k této změně došlo, bude dílčím cílem této práce. Podstatné změny nastaly u společností s ručením omezeným, ale změny byly provedeny i u ostatních forem podnikání. Velká změna nastala v případě právnických osob, které se od roku 2014 dělí na korporace, fundace a ústavy. Ekonomické aspekty právních forem podnikání jsou představovány především právními normami a jejich dopadem na vznik, zánik nebo existenci jednotlivých právních forem podnikatelských subjektů. Konkrétním příkladem může být živnostník, na kterého se sice nekladou příliš velké legislativní požadavky, ovšem tyto požadavky se pak zrcadlí v omezených možnostech cizího kapitálu nebo v exkluzivitě na trhu. Lépe řečeno, živnostník při založení své živnosti není vystaven příliš náročnému procesu z právního hlediska, ale kapitálové společnosti působí důvěrněji než živnostník a pro živnostníka je složitější získat cizí zdroje k financování podnikatelské činnosti. Zde si nelze nepovšimnout, jak ekonomické a právní hledisko spolu úzce souvisí a jak mohou podnikatelský subjekt vzájemně ovlivňovat.

Cíle práce vychází z právních forem společností na území České republiky a jsou definovány takto:

- formulovat vývoj forem ekonomických subjektů na území České republiky od roku 2007 po současnost v závislosti na ekonomických a právních aspektech;

- zjistit příčiny vývoje právních forem podnikání do současné podoby, respektive na základě vyčíslených statistických dat prošetřit množství jednotlivých forem podnikání a jejich vývoj na základě změn legislativy a ekonomických ukazatelů;
- zjistit příčinu vzniku nadnárodních forem společností v České republice a jejich popularitu s možnou prognózou budoucího vývoje.

Metody, které budou použity ke splnění stanovených cílů, představují hlavně sběr dat a následnou analýzu. Sběr dat a jejich třídění bude statisticky zpracováno v grafické podobě a budou použity metody komparace, indukce a dedukce. Závěrem tohoto procesu budou jasné a srozumitelné informace s možnými výsledky, které budou během tohoto badatelského procesu výstupem stanovených cílů.

Práce je rozdělena na teoretickou část a část aplikovanou, která je charakterizována cíli práce. Cílem teoretické části práce je shrnout dostupné informace o právních formách podnikání v České republice. V této části jsou popsány obecné pojmy a dále právní a ekonomické aspekty spojené s jednotlivými korporacemi. Každá z kapitol se věnuje problematice hlavně z již zmíněných pohledů s přispěním vlastních poznatků, zejména z ekonomického pohledu. V aplikované části práce se zabývám statistickou analýzou počtu jednotlivých forem podnikání v závislosti na ekonomických a právních faktorech. Například z jakého důvodu stoupl počet společností s ručením omezeným v roce 2014? Jaké byly příčiny tohoto nárůstu? Byly tyto příčiny spojené s rekodifikací zákona? Tento vývoj forem ekonomických subjektů na území České republiky je analyzován od roku 2000 po současnost a během tohoto časového úseku jsou hledány příčiny změn četností jednotlivých druhů forem společností.

1 Východiska právního rámce podnikání

„Právní úprava podmínek pro podnikání v České republice vychází z Listiny základních práv a svobod, kde je zakotveno právo každého občana podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.“¹ Základní pojmy, které jsou spojeny s právním rámcem podnikání, jsou zároveň základní terminologií pro legislativu forem podnikání. Tyto pojmy nalezneme po rekodifikaci soukromého práva v Novém občanském zákoníku, tj. zák. č. 89/2012 Sb. (dále jen NOZ), který charakterizuje základní pojmy, jako je podnikání, podnikatel a dále také fyzická a právnická osoba atp. Dále je podnikání vymezeno v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, dále ZOK), zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, nebo zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

1.1 Podnikání a podnikatel

Podnikání je z ekonomického pohledu charakterizováno jako činnost, během níž je práce a kapitál organizován tak, aby jeho forma byla co nejvíce optimální. Cílem tohoto snažení je produkce služeb nebo zboží.² Formulace podnikání je dle zák. č. 89/2012 Sb., § 420 odst. 1 následující: „Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“

Podnikatelem je fyzická nebo právnická osoba, která soustavně podniká buď jako OSVČ, nebo jako akciová společnost, společnost s ručením omezeným, aj.

¹ VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. Podnikání malé a střední firmy, s. 221.

² VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 12.

1.2 Fyzická osoba

V NOZ je fyzická osoba definována jako člověk, tento termín je spojován s právní osobností, která vzniká dnem narození a končí dnem úmrtí. Zde je však zmiňována také svéprávnost, která s uvedeným pojmem souvisí, protože svéprávnost představuje způsobilost člověka, který svým jednáním nabývá práv a zavazuje se k nim, přesněji řečeno tento člověk právně jedná.

1.3 Právnícká osoba

Občanský zákoník formuluje právníckou osobu jako organizovaný útvar. Tento organizovaný útvar musí mít zákonem přiznanou právní osobnost. Právnícká osoba nabývá svou osobnost svým vznikem a pozbývá ji svým zánikem. NOZ definuje obecné základy vzniku, existence a fungování, dále zrušení a zánik právníckých osob a vymezuje práva a povinnosti. Tímto jsou myšleny pouze právnícké osoby dotčené soukromým právem, jelikož obchodní společnosti a družstva jsou upraveny zákonem o obchodních korporacích.

³ Právnícké osoby mohou také stanovit předmět své činnosti.

V nové právní úpravě (ZOK) jsou určeny tři typy právníckých osob: korporace, fundace a ústavy. Korporace představuje společenství osob, které je právníckou osobou představující obchodní společnosti a družstva či spolky. Spolek je tvořen minimálně třemi členy, kteří mají společný zájem. Fundace je také právníckou osobou, která je tvořena majetkem vyčleněným k určitému účelu. Mezi fundace patří nadace nebo nadační fondy. Posledním typem právnícké osoby je ústav, který provozuje činnosti, které jsou společensky či hospodářsky užitečné s tím, že jsou využívány osobní a majetkové složky k této činnosti.⁴

³ NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Monika NOVOTNÁ a Monika ŠTÝSOVÁ. Nový občanský zákoník: Principy a základní pojmy, s. 37.

⁴ NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Monika NOVOTNÁ a Monika ŠTÝSOVÁ. Nový občanský zákoník: Principy a základní pojmy, s. 135.

2 Živnost

Živnost nebo také živnostenské podnikání je v České republice nejrozšířenější formou podnikatelské činnosti. Z této skutečnosti vyplývá, že podnikání je uskutečňováno za podmínek, které určuje příslušná živnostenskoprávní úprava. Živnostenskoprávní podmínky jsou upraveny v zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále jen ŽZ).

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve svém novelizovaném znění charakterizuje následující odborné názvosloví:

- „Živnost.
- Živnostenský rejstřík.
- Překážky provozování živnosti.
- Všeobecné podmínky provozování živnosti.
- Druhy živností: ohlašovací (řemeslné, vázané a volné), koncesované.
- Předmět podnikání.“⁵

Živnost je definována v §2 ŽZ jako: „soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem“.⁶

(1) Následně je vymezeno v ŽZ §3, co není živnost, a zde nalezneme například restaurování kulturních památek nebo jejich částí, provádění archeologických výzkumů, výkon kolektivní správy práva autorského a práv souvisejících s právem autorským aj.

(2) Mezi živnosti také nepatří: lékaři, zubní lékaři, farmaceuti, veterinární lékaři, auditoři, advokáti, notáři, soudní exekutoři a mnoho dalších takto specifických povolání, která vyžadují další vzdělání a registrace v různých organizacích a komorách.

(3) Další skupiny tvořící aktivity, které nepatří mezi živnosti, jsou: činnosti bank, hornická činnost, provozování hazardních her, mořský rybolov, zahraniční obchod s vojenským materiálem, provozování letišť a mnohé další.

⁵ RYDVALOVÁ, Petra. Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky od 1.1.2014, s. 21

⁶ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Živnost dle ŽZ § 5 může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené tímto zákonem (dále „podnikatel“). Státní povolení k provozování živnosti (dále „koncese“) se vyžaduje jen v případech vymezených tímto zákonem.

Všeobecné podmínky k provozování živnosti fyzickými osobami jsou stanoveny dle § 6 plnou svéprávností, kterou lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samotnému provozování podnikatelské činnosti, a dále bezúhonností. *„Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Plně svéprávným se člověk stává zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku, před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství.“*⁷ Bezúhonná osoba je pak taková osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, pokud byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, nebo předmětem podnikání, o který žadatel žádá nebo který ohlašuje. Živnostenský úřad je v tomto případě oprávněn nahlížet do trestního spisu žadatele anebo ohlašovatele, který sděluje trestní bezúhonnost. Zvláštní podmínky představují dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání § 7 odbornou nebo jinou způsobilost, pokud to zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují. Tyto zvláštní podmínky se však týkají pouze předepsaných druhů živností. Všechny živnosti však musí splnit všeobecné podmínky provozování živnosti.

Tyto zvláštní podmínky provozování živnosti, které mohou být v některých případech požadovány, mohou být splněny odpovědným zástupcem. Živnost tak lze provozovat prostřednictvím odpovědného zástupce, který odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu. Tato funkce může být provozována pouze ve vztahu ke čtyřem podnikatelům. Odpovědný zástupce musí splňovat jak všeobecné podmínky provozování živnosti, tak zvláštní podmínky provozování živnosti. Dále je odpovědný zástupce ustanoven podnikatelem, resp. fyzickou osobou nesplňující zvláštní podmínky provozování živnosti, a také podnikatelem právnickou osobou pro živnosti vyžadující splnění zvláštních podmínek provozování živnosti. Funkci odpovědného zástupce ustanovuje pouze česká právnická osoba osobu, která je jejím statutárním orgánem nebo jeho členem a která opět musí splnit podmínky pro výkon funkce odpovědného zástupce dle ŽZ. U zahraniční právnické osoby ustanovuje

⁷ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 18.

do funkce odpovědného zástupce vedoucího organizační složky závodu umístěné na území České republiky, která také splňuje podmínky pro výkon funkce odpovědného zástupce podle ŽZ.⁸

Ustanovení nebo změna odpovědného zástupce musí být ŽZ oznámeny v 15denní lhůtě ode dne, kdy změna nastala.

2.1 Živnosti nárokové a nenárokové

Podle ŽZ § 9 jsou živnosti rozděleny na:

- a) Živnosti ohlašovací neboli nárokové, které při splnění podmínek jsou provozovány na základě ohlášení;
- b) Živnosti koncesované neboli nenárokové, které jsou provozovány na základě koncese.

Oprávnění provozovat živnost dle ŽZ § 10 vzniká právnickým osobám již zapsaným v obchodním rejstříku. Takto může být uvedeno v obchodním nebo obdobném rejstříku a právnickým osobám, které se do obchodního rejstříku nezapisují, a fyzickým osobám:

- a) u ohlašovacích živností je to den ohlášení,
- b) u koncesovaných živností je to dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Živnostenské oprávnění pak podnikatel prokazuje výpisem ze živnostenského rejstříku nebo pokud mu výpis nebyl ještě vystaven, stejnopisem ohlášení s prokázaným doručením živnostenskému úřadu, a to prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.⁹

⁸ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 19.

⁹ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 20.

2.1.1 Ohlašovací živnosti

Řemeslné živnosti:

Ohlašovacími živnostmi jsou živnosti řemeslné, živnosti vázané a živnosti volné. Živnosti řemeslné jsou uvedeny v živnostenském zákoně v jeho příloze. Odborná způsobilost se u tohoto druhu živnosti prokazuje podle ŽZ § 21 dokladem nebo doklady o řádném ukončení studia, ať již středoškolského s výučním listem nebo maturitní zkouškou, tak vyššího odborného, vysokoškolského, nebo doklady různých odborných a profesních kvalifikací.

Tyto doklady mohou být nahrazeny dle ŽZ § 21 doklady o řádném ukončení středního vzdělání s výučním listem, dokladem o vykonání jednorochní praxe v oboru, v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorochní praxe v oboru, řádném ukončení středního vzdělání s maturitní zkouškou v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorochní praxe v oboru, řádném ukončení vyššího odborného vzdělání v příbuzném oboru vzdělání a dokladem o vykonání jednorochní praxe v oboru, řádném ukončení vysokoškolského vzdělání v příbuzné oblasti studijních programů a studijních oborů, řádném ukončení rekvalifikace pro příslušnou pracovní činnost (musí být vydáno akreditovaným zařízením podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována), a dokladem o vykonání jednorochní praxe v oboru, nebo vykonání šestileté praxe v oboru.

Živnosti vázané:

Živnosti vázané jsou živnosti dle § 24 uvedené v příloze č. 2 ŽZ. Tento druh živností je charakteristický odbornou znalostí nebo rekvalifikací. Mezi takové živnosti patří například masérské služby nebo účetní, daňové služby, u kterých je vyžadována právě odborná způsobilost.

Odbornou způsobilost občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie prokazuje dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace dle § 24.

Živnosti volné:

U tohoto druhu živnosti není zákonem vyžadována odborná způsobilost. Druhy a obory činností této živnosti jsou uvedeny v příloze č. 4 tohoto zákona.

2.1.2 Živnosti koncesované

Koncesované živnosti jsou charakteristické získáním státního povolení, tzv. koncese. Koncese je získána na základě odborné způsobilosti nebo splnění zákonem daných podmínek. Jedná se o nejsložitější formu živnostenského podnikání. Návod, jakým způsobem lze podat žádost o koncesi, je odlišný u právnických osob a fyzických osob. Dále je odlišný pro osoby, které mají bydliště na území České republiky, osoby, které nemají bydliště na území České republiky, nebo ty, které mají mimo území Evropské unie. Mezi koncesované živnosti patří například taxislužba, provozování pohřební služby, provozování krematoria. Jedná se vesměs o velice specifické činnosti, u kterých je nutná již zmíněná odborná způsobilost.

Koncesované živnosti jsou uvedeny v příloze č. 3 ŽZ. Dle ŽZ § 27 se odborná způsobilost prokazuje dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace.

2.2 Srovnání právních a ekonomických aspektů živnostenského podnikání

Živnostenské podnikání patří mezi nejjednodušší formy podnikatelské činnosti. Jak již bylo zmíněno, řídí se dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v úplném znění, kde jsou shrnuty všeobecné podmínky k provozování činnosti. V případě některých druhů živností musí být pak následně splněny zvláštní podmínky k provozování činnosti.

Tab. 1: Výhody a nevýhody živnostenského podnikání z pohledu právních aspektů

Právní aspekty živnostenského podnikání	
Výhody	Nevýhody
Založení živnostenského podnikání je jednoduché.	Založení společnosti bez odborné podpory a z toho vyplývající povinnost znalosti právních předpisů.
Změna, přerušení či ukončení živnostenského podnikání se provádí také jednoduše na živnostenském úřadě.	Během provozu živnosti nutná znalost právních předpisů, jako např. při vzniku nějaké komplikace, kde je třeba využít služeb právního poradce.
Nezakládá se zde nutnost sepsání např. společenské smlouvy, kolektivních smluv aj.	Znalost daňových zákonů, ve velkých firmách jsou obvykle daňoví poradci, dále také znalost zákona o účetnictví.
Nezávislost podnikatelské činnosti.	Správnost smluv, dokladů a dalších právních dokumentů, za které podnikatel sám zodpovídá, nebo musí vyhledat právní služby poskytované právním poradcem.
Obvykle méně zákonem daných termínů k různým platbám v rámci daňové povinnosti.	Znalost pracovně-právních souvislostí v případě zaměstnanců.

Zdroj: vlastní

Právní aspekty živnostenského podnikání s sebou nenesou výrazné omezení pro podnikatele, jako je tomu v případě jiných právních forem podnikání. Naopak lze říci, že právní náročnost pro podnikatele je přijatelná a tato forma podnikání slouží mnohým jako vedlejší zdroj příjmů.

V případě ekonomických aspektů, jak lze níže sledovat, máme mnohem více hledisek, které mohou ovlivnit rozhodnutí podnikatele při volbě právní formy podnikání.

Tab. 2: Výhody a nevýhody živnostenského podnikání z pohledu ekonomických aspektů

Ekonomické aspekty živnostenského podnikání	
<i>Výhody</i>	<i>Nevýhody</i>
Nízké správní výlohy při založení živnosti.	Neomezené ručení majetkem podnikatele.
Žádný počáteční kapitál.	Finanční nestabilita podnikatele se odráží v jeho rodině.
Volba mezi daňovou evidencí a účetnictvím.	Omezený přístup k bankovním úvěrům.
Možnost využití paušálních výdajů při zjištění dílčího základu daně.	V obchodních kontaktech působí jako „malý či méněcenný partner“.
Zisk je zdaněn daní z příjmu fyzických osob, zde lze uplatnit nezdanitelné částky a jiné odpočitatelné položky.	Ze zisku si podnikatel platí sociální a zdravotní pojištění.

Zdroj: VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. Podnikání malé a střední firmy, s. 71.

Jak lze výše pozorovat v tab. 2, ekonomické aspekty u živnostenského podnikání jsou zaměřené především na skutečnost, že podnikatel-živnostník má velice nízké náklady na svou podnikatelskou činnost. Nízké náklady vznikají při samotném zahájení činnosti i při jejím provozování. Bohužel však živnostenské podnikání s sebou nese i velká rizika v podobě ručení celým majetkem podnikatele v případě ztrát v podnikání. Mezi výhody tohoto druhu podnikatelské činnosti patří: jednoduché založení, změna či ukončení nebo nezávislost podnikatelské činnosti s výhodami v oblasti účetnictví a daní, které však s sebou nesou i nevýhody, například v omezeném přístupu k cizím zdrojům, s tím může souviset finanční nestabilita a důvěryhodnost nebo fakt, že podnikatel je povinen znát práva spojená s jeho podnikatelskou činností, která nezahrnují pouze legislativu uváděnou v NOZ či ŽZ, ale dále zákon o účetnictví, daňový zákon aj.

3 Obchodní korporace

Obchodní korporace se řídí dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, dále jen ZOK). Tento zákon zčásti nahradil již neplatný obchodní zákoník. „Korporace je právnická osoba, která je tvořena společenstvím osob.“¹⁰ ZOK zavádí nový pojem – obchodní korporace, kterými se rozumí obchodní společnosti a družstva. Podle účelu podnikání jsou děleny na korporace, pro které je zisk zásadní, a korporace, jejichž účelem je založení společenství osob. ZOK ve svém úvodu formuluje obecná ustanovení ke všem obchodním korporacím a dále se věnuje obchodním společnostem a družstvům.¹¹

Tab. 3: Rozdělení obchodních korporací

Obchodní korporace	
obchodní společnosti	družstva
osobní společnosti	družstva a malá družstva
kapitálové společnosti	bytová družstva
evropské společnosti	sociální družstva

Zdroj: RYDVALOVÁ, Petra. Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky od 1.1.2014, s. 51-52.

Obchodní společnosti se rozdělují do třech skupin, přičemž osobní společnosti jsou zakládány za účelem zisku, správy vlastního majetku. U kapitálových společností je hlavním účelem podnikatelská činnost. Družstvo je společenstvím osob, které podnikají nebo zajišťují sociální či hospodářskou podporu členů družstva nebo třetích osob.¹² Velice časté je bytové družstvo, které sdružuje vlastníky bytových jednotek a hájí jejich zájmy v jejich prospěch.

¹⁰ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 6.

¹¹ RYDVALOVÁ, Petra. Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky od 1.1.2014, s. 51.

¹² RYDVALOVÁ, Petra. Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky od 1.1.2014, s. 51.

Tab. 4: Hlavní rozdíly mezi osobními a kapitálovými společnostmi

Osobní společnosti	vs.	Kapitálové společnosti
Nutná účast společníků na podnikání.		Zde není nutné, aby se společníci/zakladatelé podíleli na činnosti společnosti.
Společníci ručí neomezeně celým svým majetkem (výjimku tvoří komanditisté, kteří ručí do výše nesplaceného vkladu).		Společníci ručí do výše svého vkladu.
Není stanoven počáteční kapitál (s výjimkou komanditistů).		Počáteční kapitál je stanoven u společnosti s ručením omezením v minimální výši 1 Kč a u akciové společnosti je to 2 000 000 Kč (80 000 EUR).
Zisk a ztráta se dělí mezi společníky rovným dílem.		Zisk je rozdělován dle jednotlivých podílů společníků ve společnosti (podíl je dán vkladem do společnosti).
Vklady mohou být v peněžité i nepeněžité podobě.		Vklady mohou být v peněžité i nepeněžité podobě a vklad je možné splácet po dobu 5 let.

Zdroj: vlastní

Obchodní korporace mají svá specifika, přičemž je velice důležité zvolit tu nejvhodnější formu obchodní korporace pro podnikatelskou činnost. Společnosti s ručením omezeným jsou těmi, které jsou na českém trhu nejvíce používány, avšak jaká jsou kritéria pro výběr jednotlivých typů obchodních korporací? Obchodní korporace jsou právní formou podnikání, kde rozhodují kritéria, jako je například počáteční kapitál, který je pro mnohé začínající podnikatele velmi rozhodujícím faktorem. Mnohdy může rozhodovat také o tom, zda se podnikatel stane právnickou osobou, nebo bude v podnikatelské činnosti vystupovat jako fyzická osoba-podnikatel, resp. živnostník. Avšak u právnické formy podnikatelské činnosti je dále rozhodujícím kritériem například počet společníků-zakladatelů, kteří mohou společnost založit. Je pochopitelné, že v případě společnosti s ručením omezeným je zákonem dán jiný počet zakladatelů než v případě akciové společnosti, komanditní společnosti nebo veřejné obchodní společnosti. Dalšími kritérii může být rozsah a také způsob ručení zakladatelů a společníků obchodních společností. Například u akciové společnosti ručí za závazky z podnikatelské činnosti sama společnost nebo u s.r.o. ručí společnost svým majetkem a společníci pak do výše svých vkladů, naopak u veřejné obchodní společnosti ručí společníci neomezeně. Legislativa určuje, jakým způsobem společnost sama a její společníci ručí svým majetkem. Pro některé podnikatele to může být

rozhodující faktor při výběru typu obchodní korporace. Mezi další kritéria bezpochyby patří také způsob, jakým lze oprávnění k podnikatelské činnosti získat. U fyzických osob je podnikatelské oprávnění jednodušší na vyřízení než samozřejmě v případě obchodních korporací, kdy lze tento proces rozdělit do určitých fází, kdy je nutno využít také právnických služeb k sepsání společenských smluv aj. Dále by začínající podnikatele mohlo také zajímat, jaká je výše výdajů nejen při samotném založení podnikatelské činnosti, ale také při samotném provozu této činnosti a s tím související další povinnosti, jako je například povinnost zveřejňovat účetní závěrku, což vyžaduje využití služeb účetních firem nebo mít vlastní účetní oddělení, které se touto problematikou zabývá, a s tím souvisí nutnost znalosti dané problematiky. Posledním kritériem je pak také fakt, že právnická osoba – podnikatel má mnohem snadnější přístup k cizím zdrojům, než je tomu u fyzických osob – podnikatelů.

Výčet výše uvedených kritérií je výčtem obecným, který může být jistým rámcovým návodem k výběru typu obchodní společnosti. Nejdůležitějším kritériem, které však pro svou evidentnost není zmíněno, je obor podnikatelské činnosti, který může dopředu udávat typ obchodní korporace, aniž by byla zohledněna a vyhodnocena zmíněná kritéria.

3.1 Společnost s ručením omezeným

Právní úprava společnosti s ručením omezeným s sebou přinesla mnoho podstatných změn po účinnosti ZOK. Jednou z mnoha změn bylo zrušení horního limitu počtu společníků, snížení základního kapitálu na 1 Kč nebo zavedení institutu kmenového listu.

Společnost s ručením omezeným patří mezi společnosti, které nazýváme jako kapitálové, tzn. vklad společníka je zde v popředí zájmu společnosti. Mezi základní znaky společnosti s ručením omezeným patří omezené ručení společníků, kdy společníci ručí do výše své vkladové povinnosti. Jednodušeji řečeno v případě, že má společnost kapitál stanoven na 100 000,- Kč a tato společnost má své vklady zapsané v obchodním rejstříku v hodnotě 80 000,- Kč, pak společníci ručí do výše 20 000,- Kč. Společníci ručí společně a nerozdílně, zde nastává změna oproti staré právní úpravě, kde ručili pouze společníci, kteří měli svůj vklad nesplacený. Nově je dle ZOK základní kapitál společnosti stanoven na 1 Kč a v případě více členů je základní kapitál stanoven ve výši jedné koruny vynásobené počtem společníků. Tato výše základního kapitálu je jistě pro nově vznikající společnosti výhodou,

avšak otázkou je, zda tato skutečnost působí solidním dojmem na obchodní partnery. Původní výše kapitálu měla zaručovat ochranu věřitelů. Základní kapitál v původní právní úpravě neplnil jednu ze svých funkcí, kterou měla být právě ochrana věřitelů, což vedlo i k této změně, a ochrana věřitelů byla zajištěna pomocí jiných nástrojů jako například ustanovení o správě majetku, pravidla testu insolvence aj.¹³

¹³ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 15.

Tab. 5: Srovnání nové právní úpravy společnosti s ručením omezeným se starou

Stará právní úprava	Nová právní úprava
Základní kapitál ve výši 200 000,- Kč	Základní kapitál minimálně 1,- Kč
Minimální vklad společníka 20 000,- Kč	Minimální vklad společníka 1,- Kč
Povinnost oceňování nepeněžitého vkladu znalcem, který byl jmenován soudem.	Nepeněžitý vklad může být oceněn vybraným znalcem, který byl vybrán zakladateli či jednatelem společnosti.
-	Akciové společnosti jsou povinny mít internetové stránky, v případě společnosti s ručením omezeným tomu tak není, pokud se však společnost rozhodne založit internetové stránky, musí na nich uvádět všechny povinné náležitosti, jako jsou údaje v obchodních listinách.
Podíly společníka při opakované koupi splynou. Tedy společník s podílem 15 % si přikoupí po čase stejný podíl, který se sečte, a má tak 30% podíl.	V nové úpravě podíly nesplynou a jedná se o dva samostatné podíly o 15 %.
Společník sám nemohl ukončit svou účast ve společnosti, resp. vystoupit z ní.	V NOZ je zavedeno aktivní ukončení účasti samotného společníka. Pokud zákon umožňuje, jako v případě příplatkové povinnosti (ZOK § 164), nesouhlas s přijatým rozhodnutím valné hromady (ZOK § 202), nedůvodnou nečinností orgánu společnosti při převodu obchodního podílu (ZOK § 207 odst. 3), nesouhlasem společníka se změnou právní formy (zákon o přeměnách § 376)
-	Možnost kumulativního hlasování při volbě členů orgánů. (Počet hlasů společníka se vynásobí počtem volených míst členů orgánu společnosti, tzn. že minoritní společník má více hlasů, které může dát jednomu kandidátovi nebo je může rozdělit mezi více kandidátů.)
Společnost s jedním společníkem, který může být v další jednočlenné společnosti.	Zákaz řetězení.
Fyzická osoba-společník nemůže být společníkem ve více než 3 společnostech.	Novým zákonem tato podmínka zrušena.
Horní limit společníků stanoven na 50.	Limit horní hranice společníků zrušen.
Legislativní úprava v obchodním zákoníku.	Vznik nového zákona: zákon o obchodních korporacích, který neřeší komplexní úpravu společnosti s ručením omezeným, ale také nový občanský zákoník, který řeší některé důležité body.

Zdroj: vlastní

Rekodifikace zákona přinesla s.r.o. více svobody, především více svobody pro společníky společnosti, dále méně bariér a větší flexibilitu v řízení a založení společnosti. Společníci

mají v nové právní úpravě více prostoru pro dohody o jejich postavení ve společnosti, tedy jejich práva a povinnosti lze lépe formovat, než tomu bylo ve staré právní úpravě. Společenská smlouva určuje poměry a povinnosti společníků nad rámec zákona, například ačkoli není ze zákona možný vklad společníka v podobě práce či služeb, společenská smlouva může uložit společníkovi možnost odpracování ve společnosti určitý počet hodin, tato povinnost se může stát součástí podílu společníka a bude přecházet na nabyvatele. Nová rekodifikace zákona se snaží zvýšit nejen volnost, ale i ostražitost společníků společnosti.

3.1.1 Založení a vznik společnosti

Založení společnosti s ručením omezeným je závislé na sepsání společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny. Oba dokumenty jsou bezpodmínečně nutnými listinami při tomto procesu. Společenská smlouva a zakladatelská listina mají stejná pravidla, oba tyto právní dokumenty musí být notářsky ověřené a zapsané a musí splňovat zákonem dané náležitosti. Minimální počet společníků nutný k založení společnosti je jedna osoba (právnícká či fyzická). Horní limit počtu společníků byl zrušen, jak již bylo zmíněno v předešlém textu. Během procesu založení si společnost zvolí obchodní jméno, pod kterým bude navenek vystupovat a které musí být zapsáno v obchodním rejstříku dle NOZ § 424.

Společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku a vzniká jako právnícká osoba, avšak velice často vznikající společnosti musí jednat navenek už před svým samotným vznikem. A to, ať se již jedná o různé transakce spojené se samotným provozem, tak také organizační procesy, jako například uzavírání pracovních smluv atp., proto legislativa ustanovuje tzv. předběžnou společnost a říká, že společnost může jednat svým jménem před svým vznikem. V tomto statusu za společnost jedná kdokoli, nejen zakladatel, který jedná jménem společnosti.¹⁴

Při vzniku společnosti je také nutný základní kapitál a s tím související vklady společníků. Dříve základní kapitál plnil trojí funkci, a to:

- reprezentativní funkci – společnost reprezentuje určitou majetkovou základnu společnosti,

¹⁴ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 60-65.

- funkci ochrany věřitelů – která je nyní řešena testem insolvence, zvýšenou odpovědností statutárních orgánů, zvýšenou odpovědností dozorčích orgánů atp.
- funkci startu společnosti do její podnikatelské činnosti.¹⁵

Výše základního kapitálu již byla na předešlých stranách popsána, avšak jaký je důvod k tvorbě základního kapitálu nebo ke zvyšování základního kapitálu, když ze zákona byl stanoven v hodnotě 1 Kč? Základní kapitál vzbuzuje u obchodních partnerů bezpochyby důvěryhodnost, ale dále může mít zvyšování kapitálu i jiné důvody – např. v podobě daňově uznatelných úroků z úvěru nebo zápůjček, vkladu mezi spojenými osobami dle zák. č. 586/1992 Sb., § 25, odst. 1, písm. w.

Vklad je představován peněžním vyjádřením hodnoty předmětu vkladu společníka do základního kapitálu. Vklad může mít charakter peněžitého nebo nepeněžitého. Po dobu trvání společnosti nemá společník nárok na vrácení vkladu, má pouze práva jako: právo na podíl na zisku, právo na podíl na likvidačním zůstatku, právo na vypořádací podíl aj. Peněžitého vkladu společník splácí na účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva. Tyto účty jsou založeny správcem vkladů a blokovány do chvíle, kdy je bance předložen doklad o vzniku společnosti. Disponovat lze s nimi za určitých podmínek a v případě, když jsou prostředky použity jako zřizovací výdaje. Společnost se stává vlastníkem vložených peněžních prostředků v momentě vzniku společnosti.¹⁶ Nepeněžitého vkladu do společnosti je představován jakoukoli věcí, kterou lze ocenit v peněžních prostředcích. Nepeněžitého vkladem však nesmí být práce, služby nebo pohledávka společníka za společností. Nepeněžitého vkladu musí být vždy oceněn znalcem, který je vybrán ze seznamu znalců. Znalec ve svém posudku vyjadřuje, jakými metodami došel k ocenění a o jaký vklad se jedná. Posudek je následně vložen do sbírky listin obchodního rejstříku.¹⁷

Společnost s ručením omezeným vzniká zápisem do obchodního rejstříku, dle NOZ § 126 odst. 1. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být proveden do 6 měsíců od založení společnosti. Návrh může být podán na formuláři (tento formulář je specifický pro každý typ obchodní společnosti), který se vyplní elektronicky na internetových stránkách

¹⁵ DVOŘÁK, Tomáš. Společnost s ručením omezeným, s. 325.

¹⁶ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 77.

¹⁷ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 81.

ministerstva spravedlnosti, nebo zápisem notáře, který sepsal společenskou smlouvu a který tuto smlouvu následně vloží do sbírky listin. Oba dva typy návrhů jsou provedeny u rejstříkového soudu, kde jsou přílohou k návrhu na zápis skutečností, které navrhovatel navrhuje v tomto návrhu na zápis zapsat do veřejného rejstříku (veřejný rejstřík může mít podobu nadačního rejstříku, registru politických stran a hnutí, registru pro evidenci registrovaných církví a náboženských spolků atp.). Ministerstvo spravedlnosti nabízí pouze informativní seznam, který však není závazný a týká se spolků, nadací, nadačních fondů a ústavů. Zápis je v obou případech zpoplatněn poplatkem 6 000 Kč. Společenská smlouva může, ale nemusí, uvést jiný termín zápisu do obchodního rejstříku. V případě, že k zápisu nedojde do stanoveného termínu, nastává stav, který by nastal v případě odstoupení zakladatelů od smlouvy.¹⁸ Následně ode dne účinnosti zápisu mohou právnické osoby nabývat práva a povinnosti a vzniká tak nová právnická osoba, dnem zápisu do veřejného rejstříku.

3.1.2 Orgány společnosti

Společnost s ručením omezeným musí povinně vytvářet dva orgány, mezi které patří nejvyšší orgán v podobě valné hromady a statutární orgán, resp. jednatele společnosti. Valná hromada je orgánem složeným ze společníků společnosti, ale účastnit se jí mohou i jednatele. Každý společník se může účastnit valné hromady, ale hlasovací práva mají jen někteří. Působnost tohoto orgánu vymezuje ZOK § 190, odst. 2 a říká, že valná hromada:

- rozhoduje o změně společenské smlouvy, pokud není určeno přímo touto smlouvou jinak,
- rozhoduje o změně výše ZK nebo o možnosti nepeněžitých vkladů,
- volba a odvolání jednatele, dozorčí rady či likvidátora za určitých podmínek, nebo pokud nestanovuje společenská smlouva jinak,
- rozhodování o zrušení společnosti likvidací,
- schvalování řádné, mimořádné, konsolidované účetní závěrky,
- schválení smlouvy o tichém společenství,
- schválení finanční asistence aj.¹⁹

¹⁸ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 157.

¹⁹ HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 244.

Valná hromada musí být při svém jednání usnášeníschopná, tzn. tomuto sezení musí být přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů, pokud společenská smlouva nestanovuje jinak. Obvykle má však společník jeden hlas na 1 Kč vkladu. Valná hromada rozhoduje prostou většinou, může však být požadavek, že musí souhlasit všichni společníci (kvalifikovaná většina) nebo dvoutřetinová většina. Obvykle nehlasuje společník, kterého se hlasování týká. Valná hromada je svolávána alespoň jednou za účetní období, pokud ve společenské smlouvě není stanoveno jinak. Mezi specifické druhy hlasování ve valné hromadě patří „per rollam“, tedy rozhodování mimo valnou hromadu. Jedná se o hlasování, při kterém pověřená osoba srozumí společníky o návrhu hlasování, kteří mají stanovený termín, do kterého se musí vyjádřit. Další formou hlasování je tzv. kumulativní hlasování, které musí být vymezeno jasně ve společenské smlouvě a které je určeno v situacích, kdy jsou voleni či odvoláváni členové orgánů.²⁰

Statutárním orgánem, jak již bylo napsáno, je jednatel či jednatele společnosti. Jednatelé společnost zastupují, organizují a řídí podnikatelskou činnost, rozhodují o podnikatelských záměrech a dále mohou také svolávat valnou hromadu aj. Více jednatelů ve společnosti může tvořit tzv. kolektivní statutární orgán, kde musí být ustanoven předseda a kde se rozděluje působnost. Jednatele volí a odvolává valná hromada. Na jednatele se vztahuje kromě jiného také zákaz konkurence, avšak tato doložka může být překonána. V tomto případě je dostačující upozornění zakladatelů (resp. valné hromady). Společník má právo s konkurenční činností do jednoho měsíce vyslovit nesouhlas.²¹

Dalším orgánem, který však není povinný pro tento druh společnosti, je dozorčí rada. Tento orgán dohlíží zpravidla na činnost jednatelů a nahlíží do účetních knih, účetních závěrek aj. Valnou hromadu informuje o svých činnostech. Vzhledem k tomu, že dozorčí rada kontroluje a dohlíží na činnost jednatelů, tak v této radě samozřejmě nesmí být jednatel či jednatele společnosti nebo jiná osoba, která je oprávněna za společnost jednat. Člen dozorčí rady má také zákaz konkurence, avšak zákaz konkurence je dispozitivní. Počet členů rady není limitován, je upraven ve společenské smlouvě, kde může být stanoveno, že dozorčí rada může mít pouze jednoho člena. Dozorčí rada může svolávat valnou hromadu.²²

²⁰ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 101-102.

²¹ JOSKOVÁ, Lucie, Pavel Pravda. Zákon o obchodních korporacích s komentářem, s. 30.

²² VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 104.

3.1.3 Zrušení, likvidace a zánik společnosti

Zrušení, likvidace a zánik společnosti je upraven převážně v novém občanském zákoníku, v zákoně o obchodních korporacích jsou řešeny hlavně zvláštní důvody pro zrušení společnosti soudem, nebo zrušení společnosti ve formě veřejné listiny. Zrušení společnosti má tyto podoby:

- dobrovolné zrušení,
- nedobrovolné zrušení,
- uplynutí doby,
- dosažení účelu.

Společníci společnosti s ručením omezeným rozhodují o zrušení společnosti dohodou a tato dohoda musí mít formu notářského zápisu. V takovém případě lze hovořit o dobrovolném zrušení. V případě, že je stanoveno ve společenské smlouvě, že zrušení společnosti je v kompetenci valné hromady, poté o jejím zrušení rozhoduje právě valná hromada. V případě, že je rozhodnuto o zrušení společnosti, tak společnost tímto okamžikem vstupuje do likvidace.²³

O nedobrovolném zrušení společnosti je rozhodováno soudně. K soudnímu rozhodnutí zrušení společnosti dochází v případě porušení zákona, jako například v případě, kdy společnost vyvíjí nezákonnou činnost, nemá déle než dva roky fungující orgán, nebo nesplňuje požadavky, které jsou vyžadovány při vzniku společnosti aj.²⁴ Společnost s ručením omezeným může mít také určenou dobu, po kterou bude existovat. Společnost je tak založena na dobu určitou a ke zrušení dochází automaticky. Tato skutečnost je uvedena ve společenské smlouvě. Poslední způsob ukončení činnosti společnosti je dosažení účelu, pro který byla společnost založena. V momentě, kdy je daný cíl splněn, tak společnost automaticky zaniká. V případě uplynutí doby a dosažení účelu společnost k datu jejího zrušení vstupuje do likvidace.²⁵

²³ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 808.

²⁴ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 811.

²⁵ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 822.

K likvidaci společnosti dochází v den zrušení společnosti, ale před samotným zánikem společnosti. Cílem likvidace je zpeněžit hmotný majetek společnosti a její pohledávky a uhradit dluhy společnosti. V případě, že nastane situace, kdy po uhrazení všech dluhů zbyde likvidační zůstatek, tento zůstatek je rozdělen mezi společníky. Likvidaci společnosti řídí likvidátor, který může být jeden či více a může být právnickou či fyzickou osobou. Existují také případy, kdy nedochází k likvidaci, a mezi takové řadíme: fúzi, převedení veškerého majetku společnosti na jiný subjekt, rozdělení či převod jmění na společníka atp.²⁶

K zániku společnosti, dle NOZ § 185, dochází dnem výmazu z obchodního rejstříku. Návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku může být podán elektronicky nebo v písemné podobě. Po zániku společnosti, jak uvádí NOZ § 209, ručí společníci za dluhy společnosti do výše svého podílu na likvidačním zůstatku.

3.2 Akciová společnost

Akciová společnost patří mezi ryze kapitálové společnosti, které jsou povinny vytvářet základní kapitál. U tohoto druhu společnosti je kapitál rozvržen na určitý počet akcií, jak stanovuje ZOK § 243. Určitý počet akcií stanoven je, avšak nemusí to být akcie na určitou jmenovitou hodnotu, ale může se jednat o akcie bez jmenovité hodnoty (tzv. kusové). Podíly akcionářů jsou ve společnosti reprezentovány cenným papírem. Platí rovnost všech akcionářů a akciová společnost musí akceptovat tuto zásadu rovnosti. S cennými papíry souvisí také práva akcionářů a s tím související právo na podíl na základním kapitálu a podíl na hlasovacích právech.²⁷

²⁶ JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. Nová společnost s ručením omezeným, s. 828.

²⁷ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 106.

Tab. 6: Hlavní změny u akciové společnosti vzniklé novým zákonem o obchodních korporacích.

Změny v právní úpravě akciových společností
Zrušena úprava postupného založení.
Vydávání kusových akcií bez jmenovité hodnoty. Výše podílů akcionářů se odvíjí od výše základního kapitálu, který je v poměru k počtu vydaných kusových akcií.
Přehledněji zpracovaná právní úprava.
Implementace evropského práva v souvislosti s akciemi obchodovatelnými na evropském trhu, kde je potřeba sjednotit právní úpravu akciových společností.
Upuštění od mnohonásobných odkazů.
Možnost volby vnitřní struktury řízení mezi naším tradičním dualistickým systémem řízení a monistickým.
Upuštění od zakladatelské listiny.

Zdroj: HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 315.

Akciová společnost po rekodifikaci zákona má za sebou zřejmě nejvíce změn ze všech druhů společností. Největší změna byla v podobě rezignace na možnost založení akciové společnosti s úpisem veřejných akcií. Zakladatelé tak mohou založit společnost s jednorázovým upsáním a splacením celého základního kapitálu. Velká změna nastala i v možnosti vydávání různých druhů akcií, kdy zákon nestanovuje, jaké akcie mohou být vydávány, ale upřesňuje, které akcie se nesmí vydávat. Velkých změn se dočkal i systém řízení a správy akciové společnosti. V současnosti lze vést společnost v monistickém i dualistickém systému. Možnost monistického systému umožňuje příliv zahraničních investorů. Po rekodifikaci zákona nastala také změna v zákazu konkurence v případě statutárních orgánů akciové společnosti, kdy je tato problematika řešena obdobně jako ve společnosti s ručením omezením, a tedy valná hromada může svolit ke změně. Další změnou je také to, že statutární orgán akciové společnosti může dát pokyn valné hromadě k obchodnímu vedení společnosti.

3.2.1 Založení společnosti

U založení akciové společnosti je nutné, aby byly přijaty stanovy. Tyto stanovy jsou přijaty tím, kdo se podílí na úpisu akcií a je tak zakladatelem společnosti. Lépe řečeno, společnost je založena nějakým zakladatelským právním jednáním, po kterém jsou přijaty stanovy.

Společnost vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Stanovy dle ZOK § 250 odst. 2 obsahují tyto náležitosti:

- název firmy a předmět podnikání nebo činnosti,
- výši základního kapitálu,
- počet akcií, resp. jejich jmenovitou hodnotu a z toho počet akcií, které budou na jméno nebo na majitele, a počet, který bude v zaknihované podobě,
- druhy akcií a jejich název a popis práv,
- počet hlasů spojený s jednou akcií,
- určení systému vnitřní struktury společnosti a pravidla určení počtu členů představenstva nebo dozorčí rady aj.

Stanovy pak také dle ZOK § 250 odst. 3 obsahují informace o tom, kolik akcií, který zakladatel upisuje, v jaké výši musí být splacen základní kapitál, nebo určení ceny nepeněžitých vkladů při založení společnosti atp.

Akciová společnost od roku 2014 nemusí při založení provádět veřejný úpis akcií, jak tomu bylo ve staré právní úpravě. Akciová společnost se tak zakládá již jen jednorázově. Základní kapitál je stanoven ve výši nejméně 2 000 000,- Kč (v případě veřejné nabídky akcií tato částka ve staré právní úpravě byla stanovena na 20 000 000,- Kč). Základní kapitál také může být v eurech, a to v částce nejméně 80 000 EUR, avšak účetnictví společnosti musí být vedeno v této měně. Rezervní fond při založení společnosti již není povinný a další změnou v nové právní úpravě je, že akciovou společnost může založit již jen jedna osoba a může to být fyzická osoba – zakladatel.

3.2.2 Orgány akciové společnosti

V nové právní úpravě došlo k velké změně týkající se právě orgánů akciové společnosti, resp. systému vnitřní struktury společnosti. Systém vnitřní struktury společnosti může být ve dvou formách, a to dualistické a monistické. U obou těchto forem je vždy nejvyšším orgánem valná hromada. Podstatou monistického systému je to, že nejvyšší orgán společnosti volí další orgán akciové společnosti, který si mezi své členy rozděluje řídicí statutární činnosti a kontrolní činnost. Volený orgán společnosti je správní rada. Tento druh systému vnitřní struktury musí být uveden ve stanovách před založením akciové společnosti.

Jedním z důvodů k zavedení monistického systému je šance pro malé a střední podnikatele, kteří potřebují minimalizovat náklady na řízení a provoz společnosti a chtějí mít malé náklady na personální obsazení, ale přesto chtějí získat status akciové společnosti. Dualistický systém řízení společnosti je v českém prostředí častější a lze říci, že je tradiční pro akciovou společnost v České republice. Podstatou tohoto systému řízení jsou dva významné orgány, a to představenstvo jako statutární orgán a dozorčí rada jako orgán kontrolní. Představenstvo jedná za akciovou společnost vůči třetím osobám a dále vede společnost k naplnění stanovených cílů. Dozorčí rada dohlíží na činnost představenstva, kontroluje účetní závěrku, svolává valnou hromadu apod. Dualistický systém řízení lze dále rozdělit na řízení, kdy jsou oba tyto orgány na sobě nezávislé, kdy jsou oba orgány voleny a odvolávány valnou hromadou jako nejvyšším orgánem společnosti, a druhým případem je posílení pozice dozorčí rady, která volí a odvolává členy představenstva a má tak silnější pozici v systému řízení společnosti.²⁸ Dle ZOK § 397 odst. 1 může společnost zvolený systém své vnitřní struktury měnit změnou stanov.

Ve valné hromadě působí akcionáři, kteří svá práva vykonávají právě účastí ve valné hromadě. Akcionář se valné hromady účastní osobně nebo v zastoupení, ale jen s plnou mocí, kterou zástupce musí mít. Valná hromada je svolávána představenstvem alespoň jednou za rok. Četnost zasedání tohoto orgánu je upravena ve stanovách společnosti, četnost může být stanovena častěji než jednou za rok. Působnost valné hromady zahrnuje tyto činnosti a kompetence:

- schvalování účetní závěrky,
- volí a odvolává členy orgánů,
- řeší změny stanov,
- snižuje nebo zvyšuje základní kapitál,
- řeší problematiku vydávání dluhopisů, rozdělení zisku aj.²⁹

Svolávání valné hromady podléhá určitým pravidlům a hlavně stanovám společnosti. Pozvánky k zasedání valné hromady musí být zasílány dle pravidel stanov, svolání musí být provedeno řádně a včas. Svolaná hromada musí být usnášeníschopná, tedy musí být přítomni akcionáři, kteří mají akcie ve jmenovité hodnotě nebo počtu přesahující 30 % základního

²⁸ HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 570-571.

²⁹ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 114.

kapitálu. Tato skutečnost může být opět upravena stanovami. V případě, že valná hromada není schopna se usnášet, musí být nabídnut náhradní termín. Během hlasování se rozhoduje většinou přítomných hlasů, pokud není požadováno jinak. V případě, že valná hromada rozhoduje o záležitostech, jako je změna stanov, zvýšení či snížení kapitálu, zrušení společnosti, vydání dluhopisů, tak rozhodnutí musí být vždy přijato alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů přítomných. Rozhodnutí valné hromady musí být provedeno veřejnou listinou. Pokud to stanovky umožňují, lze provést rozhodnutí „per rollam“, tedy návrh je rozeslán akcionářům, kde je uvedena lhůta pro jejich rozhodnutí, pokud tak neučiní, jejich rozhodnutí je bráno jako nesouhlas s návrhem.³⁰

3.2.3 Zrušení a likvidace akciové společnosti

Zrušení společnosti je buď dobrovolným krokem, který se usnese ve valné hromadě, nebo krokem nedobrovolným. V případě, že se jedná o zrušení dobrovolné schválené valnou hromadou, je potřeba dvoutřetinová většina, která souhlasí se zrušením společnosti a kdy je o tomto rozhodnutí pořízen notářský zápis. Společnost je zrušena ke dni, který je uveden v usnesení valné hromady, nebo v den, kdy valná hromada přijala toto usnesení. Akciová společnost může být zrušena s likvidací, nebo bez likvidace. Zrušení společnosti bez likvidace má určité podoby. První z nich je fúze společností, kdy dojde ke sloučení mezi akciovými společnostmi, kdy je potřeba opět souhlas akcionářů v podobě dvoutřetinového hlasování valné hromady. Další forma zrušení společnosti bez likvidace je převod jmění na akcionáře, kdy valná hromada rozhodne, že při zrušení společnosti jde jmění zaniklé společnosti na jednoho akcionáře, který tyto akcie vlastní, a kdy jmenovitá hodnota akcií je více jak 90 % základního kapitálu. Poslední způsob zrušení společnosti bez likvidace je rozdělení společnosti schválené valnou hromadou, kdy nástupnickou korporací může být jen akciová společnost nebo společnost s ručením omezeným.³¹

V případě zrušení společnosti s likvidací je zvolen likvidátor valnou hromadou, a to v co nejkratším možném termínu po schválení zrušení společnosti. Pokud se tak nestane,

³⁰ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 114.

³¹ DOLEČEK, Marek. Obchodní korporace-zrušení. BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export [online]. Praha: CzechTrade, c1997-2018, 1. 1. 2014 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zruseni-ppbi-50445.html#!&chapter=7>

likvidátora určí soud. Dle ZOK § 549 odst. 1 právo na podíl na likvidačním zůstatku je samostatně převoditelné ode dne, kdy společnost vstoupila do likvidace, ledaže stanovy určí jinak. Dále dle ZOK § 549 odst. 2 se říká, že v případě, že likvidační zůstatek nestačí k úhradě jmenovité hodnoty akcií, dělí se na část připadající vlastníkům prioritních akcií a na část připadající vlastníkům ostatních akcií v rozsahu určeném stanovami; je-li více druhů akcií, jejichž zvýhodnění se vztahuje k likvidačnímu zůstatku, dělí se likvidační zůstatek i na část připadající vlastníkům těchto akcií. Části likvidačního zůstatku se dle ZOK § 549 odst. 3, dělí mezi akcionáře v poměru odpovídajícím splacené jmenovité hodnotě jejich akcií.

Dle ZOK § 550 právo na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku vzniká odevzdáním akcií společnosti na výzvu likvidátora. V případě, že akcionář akcie na výzvu likvidátora neodevzdá, uplatní likvidátor přiměřeně postup podle ZOK § 537, 538 a 540. Odevzdané akcie likvidátor neprodleně zničí. Dle ZOK § 551 je uvedeno, že v případě vydání zaknihovaných akcií vzniká oprávněné osobě právo na vyplacení podílu na likvidačním zůstatku ke dni zrušení akcií společnosti v evidenci zaknihovaných cenných papírů na základě příkazu likvidátora.

3.3 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost patří mezi osobní společnosti. Mezi hlavní znaky osobních společností patří fakt, že společníci ručí za závazky společnosti neomezeně a celým svým majetkem. Dále je nutná osobní účast na řízení společnosti. Pro tuto osobní společnost je také zajímavé to, že zde není potřeba žádného počátečního vkladu. Zákonem nejsou stanovené podmínky pro vklad, tudíž je dobrovolný a může být v peněžité i nepeněžité formě.

Společnost je založena a provozována nejméně dvěma osobami, které ji založili za účelem podnikání nebo správy jejich vlastních majetků. Společníkem může být právnická či fyzická osoba a nesmí mít na sebe vypsán konkurs na majetek. Veřejná obchodní společnost není zakládána za účelem shromažďování majetku (kapitálu), ale za účelem slučování osob se stejným zájmem. Společník ve formě právnické osoby vykonává společnická práva v zastoupení zmocněnce, kterým je pouze fyzická osoba. Společníci jsou účastni ze zákona

na podnikání společnosti a jsou osobně zainteresováni na její činnosti. Veřejná obchodní společnost je velice flexibilní v možnosti uspořádání vnitřních struktur. Tento druh společnosti však v současnosti není příliš využíván.³²

Veřejná obchodní společnost je zakládána společenskou smlouvou, kde jsou uvedeny náležitosti týkající se názvu obchodní společnosti, předmětu podnikání, identifikace společníků, sídla aj. Podíly společníků jsou ze zákona stejné, ale společenská smlouva může stanovit tuto skutečnost jinak. Vklady jsou ze zákona nepovinné, ale opět mohou být ve společenské smlouvě sjednány jinak. Po rekodifikaci zákona dochází k velké změně týkající se právě vkladů do společnosti, které mohou mít nyní podobu práce či služby. Práce i služba však musí být oceněna nebo společenská smlouva stanovuje způsob jejich ocenění. V případě, že společenská smlouva ukládá povinný vklad do společnosti, musí být ve smlouvě stanovena výše vkladu, lhůta ke splacení a u nepeněžitých vkladů i hodnota, na kterou byl vklad oceněn. Při prodlení je stanovena ze zákona sankce povinnost platby úroku z prodlení, sankcí však může být i vyloučení společníka ze společnosti. Společenská smlouva může být měněna dohodou všech společníků, kdy při hlasování o této změně má každý společník jeden hlas, pokud v této smlouvě není stanoveno jinak. Vždy dochází k písemnému projevu s podpisy společníků.³³

Statutárním orgánem dle ZOK § 106 jsou všichni společníci, kteří splňují požadavky stanovené v § 46. Společenská smlouva však může stanovit, že statutárním orgánem jsou někteří vybraní společníci společnosti. Společník se může svého statusu vzdát ve prospěch jiného společníka či jiných společníků. Statutární orgán je zastupujícím orgánem společnosti. Statutární orgán v roli hospodáře by měl mít určité vlastnosti v podobě loajality, odborných znalostí s výkonem funkce jemu dané a na závěr pečlivost, která je pro tuto funkci důležitá.

Statutární orgán veřejné obchodní společnosti řídí, resp. vede společnost v obchodních aktivitách. Po rekodifikaci zákona lze také vytvořit nejvyšší orgán tvořený všemi společníky veřejné obchodní společnosti. Toto faktum vychází z předpokladu, že pravomoci a záležitosti, o kterých rozhodují, jsou buď vymezeny společenskou smlouvou, nebo zkrátka nejsou určeny, proto lze pak přistoupit k neformálnímu řízení společníků, které je u tohoto

³² VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 92.

³³ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 93.

druhu společnosti akceptovatelné. Společníci veřejné obchodní společnosti, jako u jiných druhů společností, musí splňovat obecné podmínky pro tuto činnost a mezi takové samozřejmě patří bezúhonnost, nesmí být žádné překážky v provozování jejich obchodní činnosti a jejich obchodní činnost nebo oni sami nesmí být v insolvenční, což je samozřejmě pochopitelné. Pokud by společník byl v insolvenčním řízení, byl by pro společnost jistou hrozbou, jak z ekonomického pohledu, tak z pohledu nesolidnosti při spolupráci s ostatními ekonomickými subjekty na trhu. Poněkud v pozadí pak stojí zákaz konkurence společníků, který není striktně dodržován a spíše závisí na dohodě s ostatními společníky nebo vedením společnosti. Zákaz konkurence je tak obecně přijímaným faktem v legislativě volně upraveným.

Veřejná obchodní společnost zaniká, resp. nejprve je zrušena z mnoha důvodů. Mezi takové důvody patří uplynutí doby, po kterou společnost měla existovat, či splnění cíle, kterého měla dosáhnout. Tento důvod může být bezpochyby neobvyklý, avšak hypoteticky se může jednat o jeden z těchto důvodů pro zrušení tohoto druhu společnosti. Dále může být důvodem zrušení výpověď společníka, která může vést ke zrušení za předpokladu, že jsou tyto podmínky dány zákonem nebo společenskou smlouvou, která ve společnosti byla při jejím vzniku založena. Společenská smlouva v tomto případě stanovuje, zda dochází ke zrušení společnosti při výpovědi společníka, nebo zda společnost trvá dále. Dalšími důvody, které mohou nastat při zrušení společnosti, je smrt společníka a nemožnost existence společnosti, ať již z právních důvodů či z důvodů stanovených společenskou smlouvou nebo zkrátka jen z důvodu, že nelze vést společnost dále bez schopností a znalostí tohoto společníka. Dále se společnost ruší rozhodnutím soudu, konkursem nebo také vyloučením společníka z důvodů stanovených ve společenské smlouvě.

Veřejná obchodní společnost byla rekonstrukcí ovlivněna v samotném účelu založení. Dnes nemusí být v.o.s. založena pouze za účelem podnikání, ale jejím účelem může být správa vlastního majetku. Rekonstrukcí zákona byly zjednodušeny požadavky na zakladatele, dále může být statutárním orgánem každý společník, který splňuje podmínky, pokud společenská smlouva neukládá jinak. Velké změny se dočkaly také vklady společníka, kdy vklad může mít podobu práce či služeb. Společník může být vyloučen pro nesplacení vkladu a jeho úrok z prodlení a výše z tohoto úroku se změnila dle platných sazeb právního předpisu. Při vkladu v podobě práce či služeb je zohledňována míra splacení při dělbě zisku. Nově je pro veřejnou obchodní společnost zakázáno legislativou zákaz konkurence. Změny nastaly také v případě

zrušení veřejné obchodní společnosti, kdy nově je umožněno se předem dohodnout ve společenské smlouvě, že společnost bude existovat i bez společníka, kterého se důvod zrušení týká.

3.4 Komanditní společnost

Komanditní společnost je typická především tím, že je tvořena dvěma druhy společníků, resp. je tvořena také nejméně dvěma společníky. Ručení za dluhy společnosti v neomezené výši, resp. solidární ručení do výše nesplaceného vkladu, je určeno komanditistům. U komplementářů je ručení neomezené. Pro komanditisty však může platit ručení v závislosti na tzv. komanditní sumě. Jejich výše ručení tak může nabývat vyšších hodnot, než je jen výše nesplaceného dluhu. Výše ručení je určena komanditní sumou, která je určena společenskou smlouvou, a logicky je nutné, aby tato suma byla nejméně v rozsahu výše vkladu. Důvod pro komanditní sumu nenalezneme uvnitř společnosti, ale zvnějšku. Komanditní suma má svůj důvod ve vztahu ke třetím osobám. Tento vztah lze lépe řečeno vyjádřit jako ochranu zájmů věřitelů, kteří mají právo nejen nahlížet do obchodních knih společnosti (účetnictví), ale také by měli být informováni o výši komanditní sumy. Komanditní suma je sice fixně zapsanou částkou, avšak její změnu lze provést za určitých podmínek, jako je například společné rozhodnutí společníků, kteří uvolní jednání o této skutečnosti, avšak za podmínky, že věřitelé budou stále chráněni a je jednáno v souladu s jejich zájmy.

Komanditisté mají svůj podíl ve společnosti dán výší vkladu, kterou do společnosti vložili. Podoba vkladu má však svá pravidla, například vklad nesmí být v podobě cenného papíru. Důvod, proč nemůže být vklad ve formě cenného papíru, stojí bezpochyby k zamyšlení. Tato skutečnost vyplývá zřejmě z toho, že podoba tohoto vkladu nedává takovou jistotu, resp. právní jistota třetím osobám zde není tak velká jako v případě peněžitých vkladů. Mohou zřejmě také vznikat problémy týkající se převoditelnosti cenných papírů a jeho hodnoty, která může být proměnlivá.

Další forma práv a povinností v komanditní společnosti jsou nemajetková práva, která jsou představována v podobě hlasování. Zvláštním typem podílu společníka je vypořádací podíl, který je představován hodnotou, kterou se vyplácí společník při zániku účasti společníka

na společnosti. Tento druh podílu je vyplácen zpravidla v peněžních prostředcích a jeho výše je stanovena ke dni zániku účasti společníka na společnosti.³⁴ Společenská smlouva stanovuje vkladové povinnosti komanditistů. Smlouva se zabývá samozřejmě výší vkladu, způsobem splacení vkladu, datem, kterým se vklad uskuteční, a podmínkami, které se týkají nepeněžitých vkladů. Podmínky společenské smlouvy jsou fakultativní a jediné, co je zákonem zakázáno, je vklad v podobě nejen cenného papíru, ale také v podobě práce a poskytnutí služeb. Opět se lze domýšlet, proč je zákonem tato skutečnost takto legislativně ohraničena. Především je to skutečně z důvodu vztahu ke třetím osobám a poskytnutím jistot věřitelům společnosti. Dalším problémem by mohlo být ohodnocení služeb a práce, resp. peněžní přepočet služeb a práce, který by měl určit penězi vyjádřenou sumu. Lépe by bylo tuto skutečnost vyjádřit jako problém v oceňování služeb a prací. Suma všech vkladů společníků komanditní společnosti tvoří základní kapitál, který je zapsán do obchodního rejstříku nebo do obchodních listin, ačkoli to není zákonem stanoveno.

Komplementáři ve společnosti představují orgán, který figuruje vůči třetím osobám, resp. jsou těmi, kteří zastupují společnost, kterou zároveň reprezentují. Jejich činnost nespočívá pouze v zastupování a reprezentování společnosti, ale zajišťují samozřejmě také obchodní činnost. Legislativa stanovila komplementáře jako statutární orgán, který se řídí dle stanovených podmínek, které jsou určeny nejen zákonem, ale také společenskou smlouvou. Každý z komplementářů musí splňovat určité podmínky, které jsou typické pro statutární orgán. Tyto podmínky lze však nazvat také vlastnostmi a předpoklady, které jsou nutné pro výkon této činnosti. Mezi takové patří loajálnost, znalost oboru a podnikatelské činnosti a legislativy, ve které se komplementář pohybuje, dále také pečlivost, která s sebou nese zodpovědnost vůči třetím stranám a vůči společnosti samotné. Jsou zde však i podmínky, které jsou zákonem dané, a to je bezúhonnost, plná svéprávnost v jednání a nesmí existovat žádné překážky v provozování dané živnosti. Při porušení těchto podmínek se logicky nelze stát komplementářem jakožto statutárním orgánem.

³⁴ HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 159.

Statutární orgán má také funkci hospodáře, který dle § 151 odst. 1 občanského zákoníku musí splňovat podmínky loajality, znalostí a pečlivostí. Komplementáři jsou těmi, kteří jsou pověřeni obchodním vedením komanditní společnosti.³⁵

Další důležitým orgánem komanditní společnosti je nejvyšší orgán sestaven ze všech společníků společnosti. Tento orgán rozhoduje o záležitostech, které stanovuje zákon nebo společenská smlouva. V zákoně se jedná o § 101 odst. 2 ZOK, a pokud není rozhodování vymezeno společenskou smlouvou, společníci rozhodují zcela neformálně. V případě, že dojde k hlasování, které je v kompetenci všech společníků společnosti, dochází k hlasování zvlášť mezi komplementáři a zvlášť mezi komanditisty.³⁶

Komanditní společnost má po rekonstrukci zákona prvky především osobní společnosti a není již nazývána společností smíšenou. Původně právní úprava komanditisty ztotožňovala se společníky u společnosti s ručením omezeným. Pravidla pro společníky s.r.o. tak pro komanditisty platí pouze v případě vypořádacího podílu a převoditelnosti podílu. Komanditista po změně práva může držet více podílů a může je také převádět. Další změna, která nastala stejně jako u veřejné obchodní společnosti, je fakt, že komanditní společnost stejně jako veřejná obchodní společnost nemusí být založena jen za účelem podnikání, ale její hlavní činností může být správa vlastního majetku. Komanditní společnost je zakládána velice často pro svůj zvláštní daňový režim, kdy zisk je dělen na komplementáře a nedaní se daní z příjmu, a část jde komanditistům a daní se v poměru jejich podílu. Komplementář již také nemusí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti a podmínkou není ani překážka provozování živnosti, pokud nejde o společníka, který by byl statutárním orgánem. V minulé právní úpravě nesměl být komplementář ten, který měl na svůj majetek v posledních třech letech vyhlášen konkurs nebo byl u něj podán návrh na zahájení insolvenčního řízení a byl zamítnut pro nedostatek majetku nebo byl konkurs zrušen, že měl komplementář nedostačující výši majetku.

³⁵ HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 164.

³⁶ JOSKOVÁ, Lucie, Pavel Pravda. Zákon o obchodních korporacích s komentářem, s. 79.

3.5 Ekonomické a právní aspekty obchodních korporací

Obchodní korporace mají svá charakteristická hlediska, dle kterých je dělíme. Tato hlediska lze však rozdělit na ekonomické a právní charakteristické rysy, které je od sebe odlišují. V této podkapitole se zabývám obecným členěním obchodních korporací dle těchto aspektů. Právní rysy obchodních korporací jsou dány legislativou a představují charakteristiku v podobě například výše základního kapitálu, počtu společníků, sepsání společenských smluv, stanovení valné hromady aj. U ekonomických aspektů je řešena například problematika daní, přístupů k cizím zdrojům nebo míra ručení společníků ve společnosti.

Právní aspekty obchodních společností jsou jasně dány legislativou. Obecně mezi výhody patří především fakt, že vhodně zvolená forma obchodní korporace s sebou nese nejen stabilitu a jistoty, které jsou dány společníkům a ručitelům a těm, kteří jsou se společností spjati, ale může vést i ke stabilitě v tržním prostředí. Právní subjektivita, kterou společnost má, je získána pro ni jako celek, což v mnoha ohledech může být pro některé i překážkou. Nicméně například společnost s ručením omezeným bude vhodná pro podnikatele, kteří podnikají v běžných odvětvích a kteří chtějí mít status obchodní společnosti namísto živnostníka. Status obchodní společnosti sice působí na obchodní partnery lepším dojmem, resp. budí dojem jistoty a významnosti, ale nese s sebou i jisté nevýhody v podobě znalostí a závislosti na dalších specifických odborných činnostech v podobě právního poradenství, daňového poradenství atp. Akciovou společnost naopak budou zakládat ti, kteří mají své jmění rozloženo v akciích a svou činnost zaměřují na obchodování s nimi. Tedy může se jednat v podstatě o jakékoli odvětví podnikatelské činnosti s tím, že činnost společnosti je podpořena akcionáři, kteří kupují akcie společnosti s vidinou zisku. Tento typ obchodní korporace s sebou nese ještě složitější právní a daňové znalosti, které jsou taktéž získávány od právníků a daňových poradců. Založení a chod takové společnosti je mnohem náročnější z právního pohledu, než je tomu u společnosti s ručením omezeným. Zbylé typy obchodních korporací nejsou na českém trhu tak časté, jako je tomu například v případě s.r.o., avšak obecné výhody a nevýhody právních aspektů jsou pro ně stejné (viz Tab. 7).

Tab. 7: Souhrn výhod a nevýhod právních aspektů obchodních korporací

Právní aspekty obchodních korporací	
Výhody	Nevýhody
právní subjektivita obchodních společností jako celku, ne jednotlivců	znalost daňové problematiky
vhodně zvolená právní forma zajišťuje stabilitu a jistoty společníků	při založení společnosti mnoho právních úkonů
	společnosti jsou úzce vázány na partnery, resp. společníky, kdy jejich odchod může vést k zániku

Zdroj: vlastní

Ekonomické aspekty obchodních korporací lze obecně nastínit v Tab. 8, kde mezi hlavní výhody bezesporu patří fakt, že obchodní korporace má oproti živnostníkům snadnější přístup k cizím zdrojům, které jsou pro ni samozřejmě důležité. Samotné založení obchodních korporací je poměrně jednoduché, avšak nese to s sebou určitá pravidla například v podobě základního kapitálu, resp. povinnosti vkladů společníků. Každá obchodní společnost má jinak stanovená pravidla týkající se výše základního kapitálu. Například u společnosti s ručením omezeným může být základní kapitál v hodnotě jedné koruny, avšak z hlediska jistot je doporučováno mít základní kapitál v mnohem vyšší hodnotě. U akciové společnosti je po rekodifikaci zákona základní kapitál minimálně v hodnotě 2 mil. Kč, není již tedy možné upisovat veřejným způsobem akcie a mít základní kapitál v hodnotě 20 mil. Kč. U veřejné obchodní společnosti není dáno zákonem, jaký má být základní kapitál, a u komanditní společnosti je dán vklad u komanditistů. S těmito vklady samozřejmě souvisí ručení, kdy například u v.o.s. je ručení společníků neomezené, ale u komanditní společnosti komanditisté oproti komplementářům ručí jen omezeně. Společnost s ručením omezeným, která je nejvíce rozšířeným typem obchodní korporace na území České republiky, ručí vlastním majetkem a společníci ručí do výše svých vkladů. U akciové společnosti je ručení omezené, protože společnost ručí sama. Ručení společníků je tedy jistou nevýhodou, avšak jak u kterého typu obchodní korporace, někde naopak ručení může být i jistou výhodou.

Tab. 8: Ekonomické aspekty obchodních korporací a jejich výhody a nevýhody

Ekonomické aspekty obchodních korporací	
Výhody	Nevýhody
snadnější přístup k cizím zdrojům	neshody mezi společníky ve vizích podnikatelské činnosti
obchodní vztahy jsou vztahovány ke společnosti, ne k jednotlivcům, resp. závazky z obchodních vztahů se vztahují na společnost, ne na jednotlivce	vkladové povinnosti, které by mohly být použity jinde
	ručení společníků společnosti
omezené ručení dle typu společnosti	možnost sporů v řízení společnosti
vyšší kapitálové zdroje při spojení více společníků	vyšší náklady při založení i chodu společnosti
více společníků nese s sebou i více zkušeností a nápadů	dvojitý zdanění například u akciových společnostech

Zdroj: vlastní

Mezi největší nevýhody u těchto společností patří fakt, že sdružením více osob, resp. jistým partnerstvím mezi osobami, kdy následně vznikne obchodní společnost, mohou vznikat i spory o samotném chodu společnosti, o vizích, o cílech aj. Tyto neshody mohou vyústit až v odchod společníků, který může u některých typů společností vést až k jejich zániku. Další nevýhodou může být i dvojitý zdanění, které se týká především akciových společností, kdy zisky společnosti jsou zdaněny a poté akcionáři daní dále své zisky. U obchodních společností oproti živnostníkům chybí i jistá pružnost v rozhodování. Pokud je živnostník sám a rozhoduje sám za sebe, jeho rozhodování má důsledky jen pro něj samotného a může se rozhodnout, jak je pro něj momentálně vhodné. Tato situace však u obchodních společností nemůže nastat vzhledem k tomu, že se jedná o jistá partnerství, kdy rozhodnutí jednoho může ovlivnit někoho druhého. Jeden společník v takovém případě nemůže rozhodnout sám za sebe, ale jeho rozhodnutí musí být podpořeno i ostatními. Další bezesporu důležitou výhodou je i větší know how a více znalostí v případě obchodních společností, kde se koncentruje více osob.

4 Družstvo

Družstvo je upraveno zákonem o obchodních korporacích, avšak nejedná se o druh obchodní společnosti. Družstvo je tedy velice specifickou formou podnikatelské činnosti, která nepatří mezi nejčastěji volené formy podnikání, ale počet družstev v České republice je v posledních pěti letech ustálený. Družstvo je v našich tuzemských podmínkách známo především v bytové podobě.³⁷ Slovo družstvo představuje nějaké sdružení osob, resp. společenství, které se zakládá za nějakým účelem. Známe však družstva nejen v bytové podobě, ale v minulosti to byla především zemědělská družstva, stavební či vojenská družstva. V minulém režimu byla družstva častou formou obchodní činnosti, v současnosti je však družstvo široké veřejnosti skutečně známé jen jako bytové družstvo.

Po rekonstrukci z roku 2014 bylo družstvo z právního hlediska pozměněno a přibližuje se tak více regulaci obchodní společností. Tato skutečnost vyplývá zřejmě z potřeby, aby družstvu byla navrácena obliba a nebyl to opomíjený typ obchodní společnosti. Otázkou však je, proč by tato forma podnikatelské činnosti neměla být opomíjena. Možná právě sdružení osob se stejným podnikatelským zájmem může přinášet mnohem větší jistoty vůči třetím osobám (věřitelům) než jiné typy společností. Družstvo do jisté míry poskytuje zázemí pro své členy a jeho nespornou výhodou také je, že nemusí být zřízeno pouze za podnikatelským účelem, ale může sdružovat obyvatele se stejným zájmem. Družstvo je tak formou obchodní společnosti, pokud jej tak lze nazvat, která nemusí mít svou činnost postavenou pouze na podnikání, ale je založeno jako například ochrana majitelů bytů. Družstvo je považováno za společenství, které má neuzavřený počet osob.

Další obdoba družstva je tzv. sociální družstvo. Sociální družstvo má za svou hlavní náplň vytvářet obecně prospěšnou činnost, která směřuje k podpoře sociální soudružnosti. Tato soudružnost vede k začleňování pracovně a sociálně znevýhodněných osob do společnosti. Tato problematika je řešena v § 758 ZOK. Poslední podobou družstva je tzv. družstevní záložna, která je velice specifická a která vzniká na základě povolení České národní banky.

³⁷ ČÁP, Zdeněk, Jirí ČÁP a Miroslav MACHALA. Družstvo v novém soukromém právu a v právní praxi, s. 21.

Hlavní činností družstevní záložny je přijímání vkladů od svých členů a poskytování úvěrů svým členům.³⁸

Družstvo jako neuzavřené společenství osob však musí splňovat podmínku minimálně tří osob při jeho založení. Tyto osoby mohou být fyzické či právnické osoby, ale vždy ve zmíněném minimálním počtu. Běžně se v praxi stává, že družstvo jako neuzavřené společenství osob nové osoby přijímá nebo z něj osoby vystupují.

Stanovy družstva určují základní pravidla a vymezují oblasti, které navazují na legislativu. Poměry v družstvu jsou upraveny touto listinou, ale nejen to, jsou zde náležitosti týkající se předmětu podnikatelské činnosti, výše základního členského vkladu, způsob splacení vkladu, lhůta pro splacení vkladů členů družstva, podmínky stanovující způsob svolávání členských schůzí, počet členů představenstva, specifikace kontrolní komise a délka funkčního období orgánů družstva, podmínky vzniku družstva a práva a povinnosti jednotlivých členů družstva. Stanovy družstva mohou být v průběhu existence družstva měněny dle § 554 ZOK schválením členské schůze nebo v případě nějaké právní skutečnosti.

Družstvo vzniká zápisem do obchodního rejstříku, avšak tomuto kroku předchází založení družstva. Založení družstva je podmíněno přijetím stanov, volbou členů a orgánů družstva, dále schválením členského vkladu a způsobu úhrady členského vkladu, stanovením správce vkladu. Po tomto založení družstva je nutné podat návrh na zápis družstva do obchodního rejstříku. Lhůta pro podání návrhu je stanovena na 6 měsíců od data založení družstva, popřípadě jiná lhůta, která je stanovena ve stanovách družstva.³⁹

Základní kapitál družstva je složen z členských vkladů všech členů a jeho výše je pochopitelně proměnlivá, což souvisí například s přistoupením nových členů. Členské vklady nejsou zákonem určeny, resp. jejich výše není legislativou stanovena. Jediné, co zákon stanovuje v § 564 odst. 2 ZOK, je, že výše vkladu musí být pro všechny členy družstva stejná. Každý člen družstva má právo také přispívat kromě vstupního členského vkladu dalšími členskými vklady tvořícími základní kapitál, ale tato situace musí být určena

³⁸ ČÁP, Zdeněk, Jiří ČÁP a Miroslav MACHALA. Družstvo v novém soukromém právu a v právní praxi, s. 53.

³⁹ HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 696.

stanovami, které specifikují, za jakých podmínek je tento dodatečný členský vklad možný. Členské vklady vložené do družstva jsou nevratné, tedy pokud se člen rozhodne odejít z družstva, jeho finanční vklad je nevratný v celé jeho výši.

V nové právní úpravě od roku 2014 se setkáváme s novým termínem v souvislosti s družstvem – družstevním podílem. Družstevní podíl dle § 595 ZOK představuje práva a povinnosti člena, které plynou z jeho členství v družstvu. Dále také stanovuje, že každý člen může mít pouze jeden družstevní podíl. Družstevní podíl lze převádět i zastavit, a to vždy při splnění určitých podmínek daných zákonem. Stanovy družstva dále určují další specifika družstevního podílu, viz § 597 ZOK, jako je podíl ve spoluvlastnictví.⁴⁰ Převoditelnost a zastavení družstevního podílu jsou v praxi bezpochyby výhodné u bytových družstev, kdy například člen tohoto družstva daruje svůj podíl svým blízkým v jejich prospěch.

Orgány družstva dle §629 ZOK jsou členská schůze, představenstvo, kontrolní komise a jiné orgány zřízené stanovami. Nejvyšším orgánem družstva je členská schůze, která působí v každém družstvu a představuje schůzi všech členů družstva. Členská schůze volí členy představenstva a kontrolní komise, dále určuje počet členů těchto dvou orgánů družstva a také délku funkčního období těchto členů, nakonec také určuje stanovami. Zmíněné orgány jsou povinné pro družstvo s více jak 50 členy. V případě, že se jedná o družstvo s méně jak 50 členy, jedná se o tzv. malé družstvo vymezené § 726 odst. 1 ZOK, kde statutární orgán je představován předsedou družstva. Členská schůze u malého družstva stanovuje předsedu družstva a jeho funkční období, které je stanoveno stanovami družstva. Malé družstvo může mít také kontrolní komisi, pro kterou platí stejná pravidla jako v případě tradičního družstva.⁴¹

Mezi hlavní působnost členské funkce dle § 656 ZOK patří například změna stanov, volba a odvolávání členů družstva či náhradníků členů představenstva a kontrolní komise, dále členská funkce určuje výši odměny představenstva, kontrolní komise atp., schvaluje řádnou, mimořádnou nebo konsolidovanou účetní závěrku, rozhoduje o rozdělení zisku nebo úhradě

⁴⁰ HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 726-727.

⁴¹ HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 753.

ztráty, použití rezervního fondu, o vydání dluhopisu, přeměně družstva aj. Působnost členské funkce lze shrnout do nejdůležitějších existenciálních záležitostí, se kterými se družstvo potýká.⁴²

Představenstvo je orgánem družstva, který jej reprezentuje navenek. Tento orgán má nejméně tři členy, což je stanoveno zákonem, avšak může mít i jiný počet členů, které jsou však upraveny stanovami dle § 708 odst. 1 ZOK. Představenstvo je tvořeno pouze členy družstva a délka funkčního období nesmí být delší jak 5 let a všem členům orgánu končí ve stejnou chvíli. Tedy členové představenstva jsou zvoleni ve stejný moment a jejich funkční období tak logicky končí ve stejnou chvíli. Členové představenstva musí splňovat jisté podmínky, které jsou dány zákonem a mohou být stanoveny opět stanovami. Mezi takové podmínky patří zákaz konkurenční podnikatelské činnosti, resp. zákaz podnikatelské činnosti ve stejném oboru jako družstvo samotné. Jistě by nebylo etické působit v představenstvu družstva a k tomu mít vlastní podnikatelskou činnost zabývající se stejným předmětem podnikatelské činnosti. Představenstvo rozhoduje o stěžejních bodech jejich (svých?) zájmů a činností a tyto zájmy a činnosti by se mohly překrývat a docházelo by ke střetu zájmu. Dalším orgánem družstva je kontrolní komise jakožto kontrolní orgán družstva, která dle § 715 odst. 1 kontroluje veškerou činnost družstva, projednává stížnosti členů a také může požadovat různé informace a doklady o hospodaření družstva. Tento orgán je také složen z minimálně třech členů.

Členství v družstvu může zaniknout na základě dohody, vystoupením, vyloučením, převodem družstevního podílu, přechodem družstevního podílu, smrtí člena družstva nebo také zánikem právnické osoby vedené jako člena družstva. Členství může zaniknout za specifických situací, jako je vyhlášení konkurzu na majetek člena družstva, zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku aj. Všechny podmínky pro zánik členství jsou určeny stanovami družstva nebo zákonnou úpravou. Se zánikem členství však vzniká právo na vypořádací podíl, který vzniká ve všech případech, pokud k zániku členství nedojde v souvislosti s převodem družstevního podílu nebo v případě, že po smrti člena družstva nepřechází podíl na dědice.⁴³

⁴² HEJDA, Jan, et al. Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), s. 770.

⁴³ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 119.

5 Nadnárodní formy obchodních korporací

Nadnárodní formy obchodních korporací v rámci Evropské unie se řídí právem evropských společenství. Tato evropská společenství mají vytvořit takové podnikatelské prostředí, které umožňuje v rámci Evropské unie podnikatelskou činnost podnikatelům bez překážek a se stejnými podmínkami osobám z jakéhokoli členského státu Evropské unie. Právo evropských společenství se řídí dle komunitární normotvorby a také dle judikatury Evropského soudního dvora. Tato legislativa má svůj hlavní cíl v tvorbě kompaktního právního prostředí a odbourání překážek v podnikatelské činnosti. Celkem jsou známy tři nadnárodní formy obchodních korporací – Evropské hospodářské zájmové sdružení, Evropská společnost neboli Evropská akciová společnost a nakonec také evropská družstevní společnost.

5.1 Evropská společnost

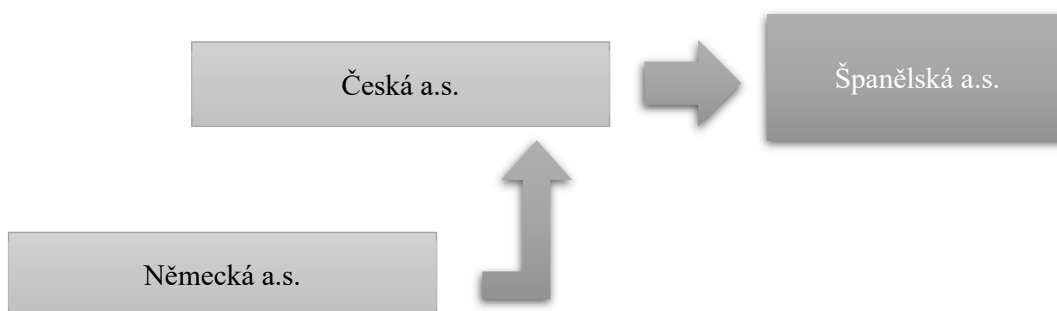
Evropská společnost neboli evropská akciová společnost (*Societas Europaea* neboli SE) se řídí dle nařízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti (dále jen „nařízení o SE“), dále na toto nařízení navazuje směrnice Rady č. 2001/86/SE, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na účast zaměstnanců (dále jen „směrnice o SE“). Směrnice však musí být implementována v členských státech Evropské unie a v případě České republiky tato implementace byla provedena zákonem č. 627/2004 Sb. o evropské společnosti. Obsáhlá právní úprava týkající se evropské společnosti má svou hierarchii, kterou je nutno dodržovat. Primárně se musí aplikovat nařízení o SE, které doprovází stanovy společnosti, které se mohou lišit v tomto nařízení. Další stěžejní úpravou, která následuje až po nařízení SE, je ustanovení národního zákona použitého tam, kde je aplikována národní právní úprava specifických otázek evropské společnosti, resp. stanovení principů, které jsou obsažené ve směrnici o SE, na které nařízení o SE odkazuje. Dalším pramenem práva, je ustanovení akciového práva a nakonec stanovy SE.⁴⁴ Obecně je u nadnárodních forem podnikání vždy složitá hierarchie legislativy, což může některé podnikatelské subjekty odradit v založení těchto podnikatelských forem společností. Forma

⁴⁴ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 61-62.

tohoto druhu obchodní společnosti je však obdobná s našimi kapitálovými společnostmi, které však nevytváří dojem celosvětového charakteru.

Kapitálová forma evropské společnosti s sebou nese povinnost upsání základního kapitálu, který je stanoven ve výši 120 000 eur. Základní kapitál se udává vždy v eurech, resp. musí být v této měně vždy vyjádřen. Výše základního kapitálu nám naznačuje, že se nejedná o bezvýznamnou sumu, což předpokládá, že nově vzniklá Evropská společnost s takto vysokým kapitálem zaručuje třetím stranám jistoty. Otázkou však zůstává, proč tato forma společnosti vůbec vznikla, zda to vůbec bylo nutné. Tato forma nadnárodní podnikatelské činnosti vznikla jako reakce na potřeby trhu, nejen evropského, ale i světového, kdy tuzemské společnosti z jakýchkoli členských států Evropské unie směřují své aktivity za hranice státu. Evropská společnost, resp. její forma, usnadní například plánování, strukturu výrobních kapacit, nebo dokonce restrukturalizaci podnikání, poskytuje nové pracovní možnosti, otevírá trh novým možnostem, podílí se na globalizaci trhu.

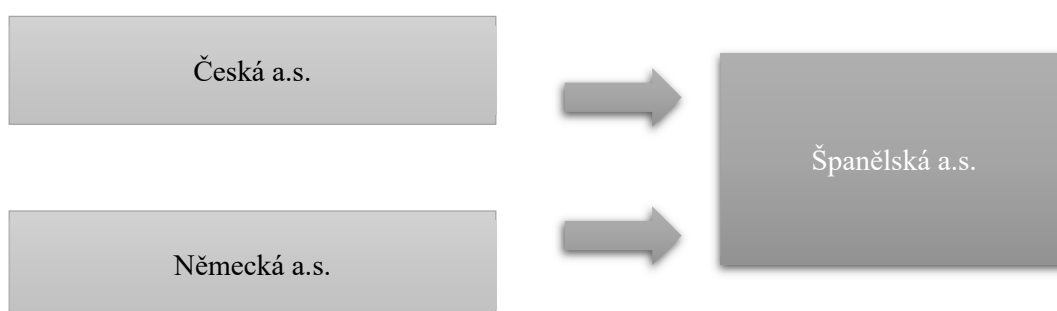
Sídlo evropské společnosti musí být na území Evropské unie. Pokud tento druh společnosti bude zapsán v obchodním rejstříku České republiky, znamená to, že se společnost řídí dle nařízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti a dalších legislativních nařízeních a až poté se řídí naším českým právním řádem. Český právní řád je tedy podpůrnou legislativou. Evropské společnosti ve svém názvu musí uvádět zkratku SE a mohou své sídlo měnit. Změna sídla je výhodná v případě výhodnějších daňových podmínek v jiném státě Evropské unie, než ve kterém byla společnost doposud. Dalším důvodem pro změnu sídla může být výhodnější geografická pozice atp. Právní subjektivitu nabývá Evropská společnost zapsáním do obchodního rejstříku v České republice.

Obrázek 1: Fúze sloučením

Zdroj: VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 125.

Evropskou společnost lze založit čtyřmi způsoby, přičemž první způsob je proveden pomocí nadnárodní fúze společnosti. Fúzi lze provést za podmínky, že alespoň dvě společnosti podléhají právním předpisům různých členských států. Fúze je pak provedena buď sloučením, nebo splynutím. Pokud dojde ke sloučení (viz Obr. 1), tak formu SE získává nástupnická firma, pokud se však jedná o splynutí (viz Obr. 2), tak se evropskou společností stává nově založená společnost.

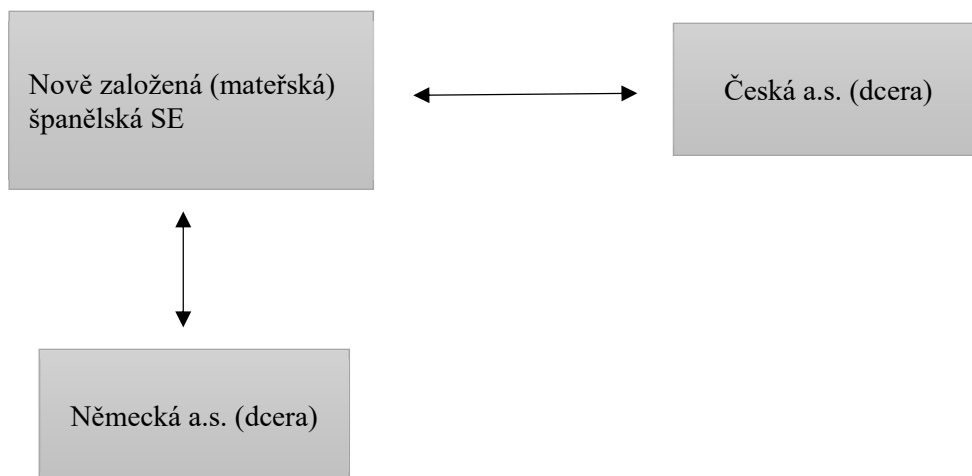

Obrázek 2: Fúze splynutím

Zdroj: VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 125.

Další způsob založení evropské společnosti je pomocí založení holdingové evropské společnosti. Akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným dle práva členského státu se sídlem a správním ústředím ve společenství mohou uskutečnit založení holdingové evropské společnosti za předpokladu, že se řídí právem různých členských států a že mají alespoň dva roky dceřinou společnost. Tato dceřiná společnost se řídí právem jiného členského státu nebo má alespoň pobočku v jiném členském státě. Zakladatelské společnosti se tak stávají dcerami nově vzniklé holdingové společnosti (viz Obr. 3). Důvodem pro vznik takového typu společnosti je, že společníci zakladatelských společností (dcer) mění své podíly v těchto společnostech za akcie emitované vznikající holdingovou evropskou společností.⁴⁵

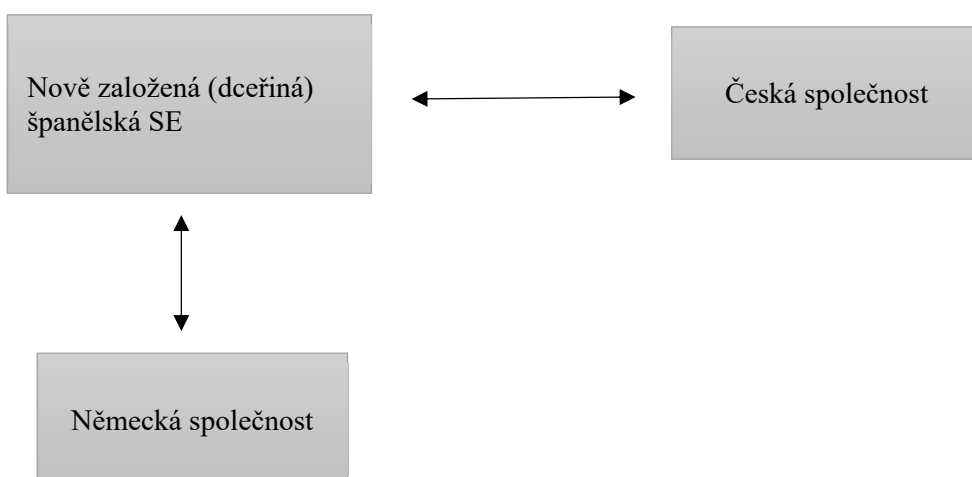
⁴⁵ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 128.

Obrázek 3: Založení SE založením holdingové SE

Zdroj: VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 129.

Další možnost založení evropské společnosti je pomocí založení dceřiné evropské společnosti s tím, že tato společnost se zakládá pomocí upsání svých akcií. Zakládající společnosti se však musí řídit právem různých členských států nebo mají alespoň dva roky dceřinou společností, která se řídí právem jiného členského státu nebo má pobočku, která se nachází v jiném členském státě (viz Obr. 4).⁴⁶

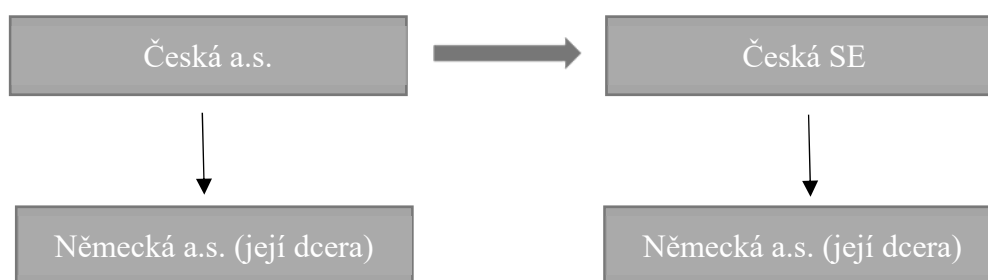

Obrázek 4: Založení SE založením dceřiné SE

Zdroj: VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 129.

⁴⁶ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 129.

Poslední možností, jak založit evropskou společnost, je její založení pomocí změny právní formy akciové společnosti na evropskou společnost. Akciová společnost, která byla zřízena dle práva členského státu a má své sídlo a správní ústředí ve společenství, může být změněna na evropskou společnost (viz Obr. 5), pokud splňuje také podmínku dvou let dceřiné společnosti, která se řídí právem jiného členského státu. V případě změny právní formy společnosti nelze přenést sídlo společnosti.⁴⁷

Obrázek 5: Založení SE změnou právní formy akciové společnosti na SE

Zdroj: VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 130.

Orgány evropské společnosti lze připodobnit k orgánům akciové společnosti, protože hlavním orgánem je zde valná hromada akcionářů, dále dozorčí orgán a řídicí orgán v dualistickém systému nebo správní orgán v monistickém systému. To je však jediný rozdíl oproti akciové společnosti, kterou známe. Evropská společnost má tedy monistický a dualistický systém řízení, který je dán stanovami společnosti. Dualistický systém je právě tím systémem, který je více podoben akciové společnosti, tedy valná hromada a představenstvo jako řídicí orgán zajišťují obchodní vedení společnosti. Dalším orgánem je dozorčí rada, která volí členy představenstva a dohlíží na práci řídicího orgánu. Monistický systém je tvořen valnou hromadou, avšak nejvyšším orgánem je správní orgán neboli správní rada. Správní rada má pravomoci a působnost statutárního orgánu a dozorčího orgánu.

V monistickém systému řízení je statutárním orgánem buď předseda správní rady, který je současně generálním ředitelem, nebo je statutárním orgánem generální ředitel s jednatelskou působností a obchodním vedením, ale stojí mimo správní radu.⁴⁸

⁴⁷ VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 130.

⁴⁸ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 65-66.

Evropská společnost umožňuje přeshraniční činnost a její nespornou výhodou je, že pro všechny společnosti platí v rámci Evropské unie stejná pravidla. Evropská společnost je v posledních letech velice oblíbeným typem společnosti a čeští podnikatelé ji vyhledávají. Nejvíce zakládajících společností tohoto typu pochází právě z České republiky. Důvodem k výběru tohoto typu společnosti může být evropská image nebo prestiž, kterou společnost získává spolu s uvedením jména a na konci jejich názvu označení SE. Bohužel Evropská společnost však s sebou nese i svá negativa, která jsou ovšem přítomna pouze při jejím založení. Zmíněný kapitál v hodnotě 120 000 eur je bezpochyby velice vysokou sumou, kterou to však nekončí, protože po založení zakladatelé společnosti musí projít velice náročným administrativním procesem a právními požadavky, které vyžadují zkušenost. Velkou překážkou jsou pak odkazy na národní právní úpravy, ve kterých je potřeba se orientovat a které je potřeba respektovat. Nejznámější evropské společnosti, se kterými se setkáváme nebo je velice dobře známe, představují například německé Porsche, český FINEP HOLDING, developerská společnost známá svou výstavbou nových domů po celé České republice, dále pak BASF či Allianz.

5.2 Evropské hospodářské zájmové sdružení

Evropské hospodářské zájmové sdružení (též EHZS) má za svůj hlavní cíl podporu spolupráce mezi podnikateli. EHZS rozvíjí a usnadňuje spolupráci mezi podnikateli z různých členských států Evropské unie. Spolupráce může zahrnovat poskytování školení, informovanosti veřejnosti, potřeb marketingu, vývoj, výzkum atp. Tato forma společnosti je právnickou osobou, která má sídlo v různých členských státech Evropské unie. Sdružení ručí za své závazky, a to celým svým majetkem. Členové společnosti také ručí za závazky sdružení, a to společně a nerozdílně a neomezeně celým svým majetkem. Evropské zájmové sdružení se řídí zákonem č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení a o změně dalších zákonů. Tento zákon se týká vnitrostátní úpravy, proto primárním právem je nařízení rady ES č. 2137/1985.⁴⁹

Evropské hospodářské sdružení musí být založeno nejméně dvěma osobami, fyzické či právnické osoby. Pokud by klesl počet členů pod stanovenou hranici dvou osob, společnost

⁴⁹ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 67-69.

bude zrušena nebo vstoupí do likvidace. Sídlo společnosti, stejně tak jako místo podnikání, musí být nejméně ve dvou členských zemích. Název společnosti musí obsahovat dodatek Evropské hospodářské sdružení nebo zkratku EHZS. Členem tohoto druhu společnosti může být kdokoli, kromě obce, kraje, území České republiky. Členské státy však mohou omezit možnost členství určitým osobám. EHZS je bráno jako podnikatelský subjekt, jehož činnost není primárně podnikatelská, resp. podnikání je doplňkovou činností tohoto sdružení. Sdružení musí být na našem území zapsáno do obchodního rejstříku a návrh na zapsání do tohoto rejstříku podávají jeho členové.⁵⁰

Statutárním orgánem je jednatel, kterým může být jak fyzická, tak právnická osoba. Tyto osoby musí splňovat jisté podmínky, které jsou v podstatě shodné s podmínkami na jednatele u společnosti s ručením omezeným a mezi ně patří: bezúhonnost, zletilost a způsobilost k právním úkonům.⁵¹ EHZS si může fakultativně zřizovat i další orgány, jako je dozorčí rada, prokurista, správní rada, různé komise aj.⁵² Nejvyšším orgánem sdružení jsou společně jednající členové, kteří řeší otázky existence sdružení, změnu pravidel pro přijímání členů sdružení, rozhodování o předmětu činnosti, povinnosti členů, změny práv členů, rozhodnutí o změně sídla sdružení, otázky týkající se podílů, schválení účetní závěrky, vstup do likvidace aj. Rozhodování společně jednajících členů sdružení musí být vždy v souladu se zákonem a v souladu s dobrými mravy. Sdružení může být členem jiné právnické osoby, avšak nikdy ne členem podobného sdružení.⁵³

Evropské hospodářské zájmové sdružení vzniká zápisem do rejstříku ve státě svého sídla. Pokud má tedy EHZS sídlo v České republice, musí být dle zákona o EHZS zapsáno do obchodního rejstříku České republiky. S tím však souvisí další povinnosti v podobě doložení dokladů do příslušného rejstříku. Mezi tyto povinnosti patří jakékoliv změny ve smlouvě o sdružení, změny týkající se zrušení či zřízení provozovny sdružení, soudní rozhodnutí týkající se EHZS, převody členů ve sdružení, rozhodnutí členů, jmenování likvidátora, skončení likvidace sdružení, změny sídla, doložky smlouvy aj.

⁵⁰ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 68.

⁵¹ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 69.

⁵² VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. Právní prostředí podnikatele, s. 134.

⁵³ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 69-70.

Na českém trhu působí společnost se statutem EHZS od roku 2005. V tomto roce jedenáct evropských společností založilo společnost IPC Team, neboli Inter Pool Cover Team zabývající se zastřešováním bazénů a zastřešováním teras. Společnost se stala jedním z největších světových výrobců a prodejců v tomto oboru. Působí v 27 zemích Evropské unie a nejen to, působí i ve zbytku Evropy, v Asii a v Americe. Součástí tohoto sdružení je také česká společnost ALUKOV.

5.3 Evropské družstvo

Evropské družstvo je známé pod zkratkou SCE – Societas Cooperativa Europaea. Zkratka SCE musí být uvedena jako dodatek v názvu tohoto družstva. Evropské družstvo se řídí základní právní úpravou dle nařízení Rady ES č. 1435/2003, které je doplněno směrnicí Rady č. 2003/72/ES a s tím souvisejícím vnitrostátním předpisem zákona č. 307/2006 Sb, o evropské družstevní společnosti novelizovaný zákonem č 126/2008. Sb.⁵⁴ Tato forma nadnárodní právnické osoby byla třetí formou společnosti nabízenou v rámci nadnárodní spolupráce. Evropské družstvo vzniklo z potřeby ukotvení nového typu nadnárodní právnické osoby – ne kapitálového typu, ale typu družstevního. SCE je velmi podobné družstvům, která jsou legislativou ukotvena v českém právu, kde mají za svůj hlavní účel uspokojení potřeb členů družstva nebo rozvoj jejich hospodářských či sociálních zájmů, ale Evropské družstvo oproti tomu navíc nabízí jistou exkluzivitu svým členům v podobě uspokojení potřeb členů družstva, a to prostřednictvím podpory účasti na hospodářské činnosti. Jejich činnost je podporována buď v jedné SCE, či ve více SCE nebo ve vnitrostátním družstvu.

Evropské družstvo mohou založit jak právnické, tak fyzické osoby, opět i v tomto případě platí, že tyto osoby musí být z různých členských států. Družstvo může vzniknout také fúzí nebo přeměnou obchodní korporace na Evropské družstvo. SCE se sídlem v České republice musí být zapsána v obchodním rejstříku. Družstvo je také otevřeným subjektem, který umožňuje vstup dalším zájemcům, což s sebou nese také otevřený kapitál, který se mění dle počtu členů. Tato forma družstva vzniká za různými účely, které mohou být v podobě hospodářské, kulturní, sociální atp. Družstvo také může vzniknout k podpoře jeho členů.⁵⁵

⁵⁴ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 70-71.

⁵⁵ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 71.

Družstvo je založeno nejméně 5 fyzickými osobami s bydlištěm alespoň ze dvou členských států, nebo může být založeno nejméně 5 fyzickými osobami a společnostmi dle č. 48 smlouvy ES. Dále může být družstvo založeno 2 a více společnostmi a dalšími právníckými osobami z alespoň dvou různých členských států, nebo může vzniknout na základě již zmíněné fúze či přeměny z jiného druhu společnosti. Evropské družstvo je založeno na základě zakladatelské smlouvy, která musí obsahovat také stanovy. Sídlo a ústředí družstva musí být v jednom členském státě.⁵⁶ Nejvyšším orgánem družstva je valná hromada, která rozhoduje o existenciálních otázkách a řídí se dle stanov a jiných zakladatelských listin. Valná hromada se schází alespoň 1x ročně a může být svolána řídicím, správním či dozorčím orgánem. Každý člen valné hromady má právo hlasovat a má jeden hlas bez ohledu na výši svého podílu v družstvu. Členem orgánu může být pouze osoba, která splní zákonné podmínky, které jsou stanoveny ve stanovách družstva. SCE může existovat buď v dualistickém systému, kdy je řídicím orgánem představenstvo (prezentující se navenek) a kontrolním orgánem kontrolní komise, nebo monistickým systémem, kdy je správním orgánem správní rada (ve funkci statutárního orgánu v čele s předsedou) a mezi další funkce může patřit generální ředitel a funkce pověřeného ředitele. Jednání navenek zajišťuje v monistickém systému správní rada nebo generální ředitel či pověřený ředitel.⁵⁷

Evropská družstevní společnost má povinnost upsat základní kapitál v hodnotě minimálně 30 000 EUR. Tento základní kapitál je složen z vkladů členů družstva, jako je tomu v případě běžných družstev známých zde na území České republiky. Základní kapitál může být i vyšší, a především kolísavý z důvodu změny počtu členů. Podíly členů družstva mohou být v podobě cenných papírů, a pokud to stanovy SCE dovolí, mohou být vydány různé druhy podílů, se kterými jsou spojena rozdílná práva ve vztahu k družstvu, resp. ve vztahu k hospodářským výsledkům družstva. SCE se sídlem v České republice se opět zapisují do českého obchodního rejstříku, stejně jako je tomu v případě předešlých nadnárodních forem společností. Evropské družstvo je obecně velmi podobné klasickému družstvu, ale nese také prvky evropské společnosti. SCE na našem trhu není příliš obvyklou formou společnosti, protože zde zatím nejsou podmínky pro plné využívání výhod, které tato forma nadnárodní společnosti nabízí. Její velkou nevýhodou je především problematika

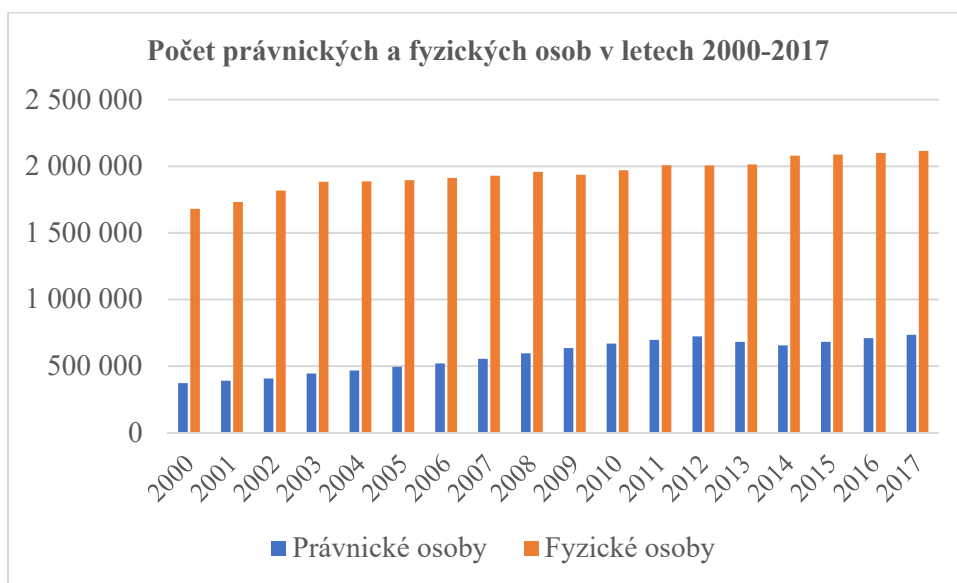
⁵⁶ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 72.

⁵⁷ SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. Podnikání a jeho přeměny, s. 72-73.

týkající se jednotného systému zdaňování a jednotné právní formy. Tyto nevýhody s sebou nesou problémy týkající se vysokých zřizovacích nákladů a vysoké náklady spojené se samotnou existencí společnosti. V současnosti není tato forma podnikatelské činnosti oblíbená a nenabízí pro nově vznikající společnosti to, co by teoreticky nabízet měla.

6 Průzkum obchodních společností v České republice

Vývoj počtu obchodních společností v České republice je závislý na mnoha aspektech. Mezi takové aspekty může patřit hospodářský cyklus, ve kterém se momentálně česká ekonomika nachází, nebo také vlivy přicházející z Evropské unie nebo z celosvětové ekonomiky. Počet obchodních společností je také ovlivněn legislativou země, která upravuje například podmínky vzniku obchodních společností. Obchodní společnosti neboli právnické osoby jsou v tomto výzkumu sledovány od roku 2000 do konce roku 2017. Právnické osoby od roku 2000 zaznamenaly růst a v komparaci s fyzickými osobami mají obdobný průběh vývoje až do roku 2012 (viz Obr. 6), kdy fyzické osoby zaznamenávají roční úpadek oproti právnickým osobám, které zaznamenávají úpadek v následujících dvou letech. Poté počet právnických osob opět roste. Jejich vývoj je tedy až na malé výjimky identický, avšak počet právnických a fyzických osob je velmi rozdílný, jelikož právnické osoby tvoří zhruba čtvrtinu fyzických osob (viz Tab. 9).

Obrázek 6: Počet právnických a fyzických osob v letech 2000-2017

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tab. 9: Počet právnických a fyzických osob v letech 2000-2017

Rok	PO	FO
2000	370 601	1 680 169
2001	389 480	1 732 082
2002	406 295	1 817 450
2003	443 176	1 882 801
2004	466 317	1 886 284
2005	493 256	1 895 234
2006	518 301	1 912 180
2007	553 352	1 928 511
2008	594 647	1 957 502
2009	634 310	1 936 301
2010	667 961	1 969 590
2011	695 961	2 007 483
2012	721 927	2 005 727
2013	681 347	2 013 390
2014	654 286	2 079 173
2015	681 016	2 087 937
2016	708 554	2 098 978
2017	733 987	2 114 685

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Právnické a fyzické osoby dohromady tvoří ekonomické subjekty, které ovlivňují ekonomický systém. Tyto ekonomické subjekty od roku 2000 zaznamenávají v podstatě růst s občasnými výkyvy. Výkyvy jsou ovlivněny legislativními a ekonomickými faktory, které jsou rozebrány v následujících podkapitolách. Avšak číselné údaje v Tab. 9 zahrnují subjekty i s nezjištěnou aktivitou, tedy i ty, které jsou ekonomicky neaktivní. Aktivní a neaktivní ekonomické subjekty jsou číselně a graficky vyjádřeny v Tab. 10 a Obr. 7. Jak lze z těchto informací pozorovat jedná se téměř o polovinu ekonomických subjektů, které nejsou ekonomicky aktivní. Ekonomicky neaktivní, ale „papírově“ existující ekonomické subjekty by mohly tvořit tzv. šedou ekonomiku. Může se však jednat také o subjekty, které mohly pozastavit svou podnikatelskou činnost nebo stagnují ve své činnosti atp.

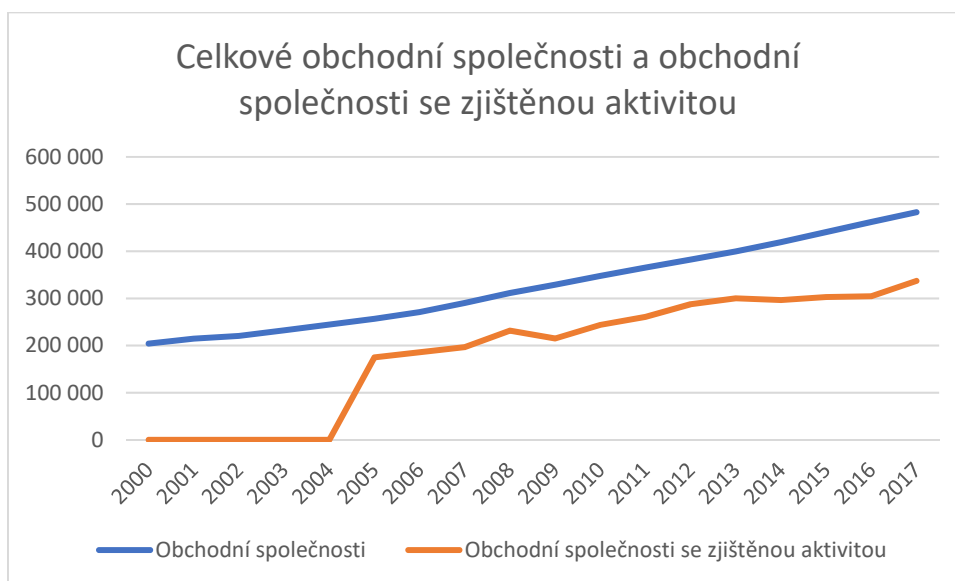
Tab. 10: Ekonomické subjekty s nezjištěnou a zjištěnou aktivitou

Rok	Ekonomické subjekty	Z toho obchodní společnosti	Ekonomické subjekty se zjištěnou aktivitou	Z toho obchodní společnosti
2000	2 041 801	204 075	1 166 339	-
2001	2 121 562	214 637	1 259 336	-
2002	2 223 745	220 461	1 245 286	-
2003	2 325 977	232 204	1 294 813	-
2004	2 352 601	244 537	1 269 221	-
2005	2 388 490	256 657	1 266 336	175 030
2006	2 430 481	270 884	1 256 771	185 811
2007	2 481 863	290 218	1 224 863	196 638
2008	2 552 149	311 309	1 345 589	231 737
2009	2 570 611	329 100	1 346 185	214 888
2010	2 637 551	347 753	1 399 983	243 812
2011	2 703 444	365 293	1 461 201	260 638
2012	2 727 654	382 478	1 513 556	287 778
2013	2 694 737	399 571	1 470 929	300 120
2014	2 733 459	419 444	1 446 293	296 598
2015	2 768 953	440 757	1 439 747	302 883
2016	2 807 532	462 099	1 429 680	304 503
2017	2 848 672	482 658	1 475 207	337 134

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

(Pozn.: Obchodní společnosti se zjištěnou aktivitou od roku 2000-2004 bez uvedených dat jsou chybějící data ČSÚ, která nejsou zjistitelná.)

Ve výše uvedené tabulce jsou také data obchodních společností se zjištěnou a nezjištěnou podnikatelskou aktivitou, kde obchodní společnosti tvoří nemalou část celkových ekonomických subjektů v České republice. Počet obchodních společností, ať již těch, které jsou aktivní, nebo těch, které nejsou, má vzrůstající tendenci, která vyplývá ze vzrůstajícího počtu celkových ekonomických subjektů. Příčinami vzrůstu se zabývají následující podkapitoly práce.

Obrázek 7: Celkové obchodní společnosti a společnosti se zjištěnou aktivitou podnikatelské činnosti
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

6.1 Analýza obchodních společností v České republice v závislosti na makroekonomických ukazatelích

6.1.1 Ekonomický vývoj České republiky

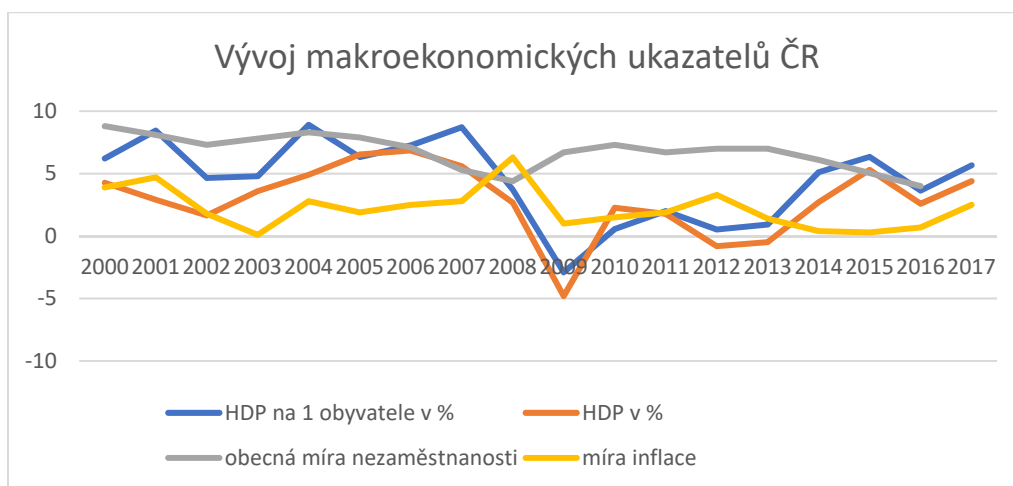
Vývoj české ekonomiky v letech 2000 až 2017 zaznamenává mnoho důležitých událostí s sebou nesoucích všechny podoby hospodářského cyklu. Roky 2000-2004 představovaly zrychlený růst ekonomické výkonnosti, a to především v závěru tohoto čtyřletého období. Příčinou tohoto ekonomického vzrůstu byl především vstup České republiky do Evropské unie. HDP na konci roku 2004 bylo o 12,6 % vyšší než roku 2000. Růst HDP pokračoval v následujících dvou letech až do roku 2007, kdy se začal ekonomický růst zpomalovat. Ekonomika státu tak pracovala velmi dobře až do roku 2007. V roce 2008 ekonomika zaznamenala více jak 4% propad v důsledku světové finanční krize, která se projevila i v letech následujících. Od roku 2009-2013 se ekonomika dostávala z finanční krize a hrozila také dluhová krize v eurozóně, což opět vedlo ke zpomalení ekonomického růstu. V letech 2011-2013 hrozil pád do deflační pasti neustálým snižováním inflace. Až rok 2014 zaznamenal růstovou tendenci ekonomiky, a to pomocí uvolnění měnových podmínek. Tento rok zaznamenal růst zaměstnanosti, pokles nezaměstnanosti a růst mezd. Uvolnění

měnových podmínek zabránilo nežádoucí deflaci, poklesu cen potravin, propadu cen energetických, ale tlumený cenový vývoj v eurozóně bránil tomu, aby byla dvouprocentní inflace, kterou si ČNB klade jako jeden ze svých ekonomických cílů. Tento defekt byl napraven až v závěru roku 2016. Po dosažení inflačních cílů ČNB mohla také přistoupit k dalšímu kroku a ukončit kurzový závazek a uvést opět standardní nástroj měnové politiky v podobě úrokových sazeb.

Výše uvedený ekonomický vývoj České republiky měl za následek mnoho ekonomických i neekonomických změn. V souvislosti s vývojem ekonomických subjektů jsou použity v této podkapitole makroekonomické ukazatele, které mají nastínit vývoj ekonomiky České republiky.

Pro účely této práce byly vybrány makroekonomické ukazatele: HDP v % (reálně), HDP na 1 obyvatele přepočítané na procentní vývoj oproti předcházejícímu období, obecná míra nezaměstnanosti v % (průměr) a nakonec míra inflace v % (průměr). Vývoj těchto ukazatelů od roku 2000 až do roku 2017 (viz Obr. 8) naznačuje, jakým způsobem se ekonomika České republiky vyvíjela. Na grafu je zřetelně vidět, kdy vypukla celosvětová hospodářská krize a jaký měla dopad konkrétně na ekonomiku ČR. Od roku 2000 se ekonomika státu nacházela v recesi vlivem předcházejících událostí (mezi takové vlivy lze zařadit také výrazné zvýšení zaměstnanosti v terciálním sektoru, dále také politické události v 90. letech, jako reakce na změnu politického režimu státu atp.). Míra nezaměstnanosti klesala a zprvu míra inflace rostla, což představovalo nižší spotřebu domácností. Změna nastala až roku 2002, kdy HDP expandovalo, a to také vlivem vyšších vývozu do Evropské unie. Roku 2004 Česká republika vstoupila do Evropské unie a expanze ekonomiky stále pokračovala se snižující se mírou nezaměstnanosti, avšak rostoucí mírou inflace, která však neměla vliv na spotřebu domácností. České republice se otevřely nové trhy, tedy nové možnosti, a proto v těchto letech docházelo k rostoucím tendencím ekonomiky státu. Nejproblematictějšími roky byly 2008-2010, kdy došlo k největšímu propadu HDP a prudkému vzrůstu inflace. Situace měla za následek nižší výdaje domácností a zpomalení ekonomiky. Rok 2010 zaznamenává mírný vzrůst ekonomiky a s tím související mírný pokles nezaměstnanosti. Domácnosti tvořily výdaje na spotřebu a tím se ekonomika dostávala do přijatelnějšího stavu. Až roku 2014 je zaznamenán intenzivní růst HDP a snižování míry inflace, tedy dochází k expanzi hospodářského cyklu a s tím souvisejícímu poklesu nezaměstnanosti. U nezaměstnanosti je transparentní moment, v průběhu hospodářské krize, v roce 2009, kdy nezaměstnanost rostla

a její vrchol nastal roku 2010. V tomto roce byla nezaměstnanost 7,3 %. Od roku 2000 až do roku 2007 se nezaměstnanost pohybovala také v poměrně vysokých hodnotách, avšak těsně před hospodářskou krizí byla nezaměstnanost nejnižší (4,4 %). Tyto hodnoty byly překonány až roku 2016, kdy nezaměstnanost klesla na 4 %.

Obrázek 8: Vývoj makroekonomických ukazatelů v ČR v letech 2000-2017

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

6.1.2 Vývoj obchodních společností v České republice

Mezi druhy obchodních společností řadíme nejen veřejnou obchodní společnost, akciovou společnost, společnost s ručením omezeným a komanditní společnost, ale také evropskou hospodářskou společnost a evropskou společnost. U všech těchto typů společností je zaznamenána rostoucí tendence, jak je ostatně možné zhlédnout v Tab. 12, kde jsou číselné údaje všech druhů společností od roku 2000 až do roku 2017. Evropská hospodářská společnost a Evropská společnost je číselně vyjádřena až od roku 2010, ačkoli legislativa umožnila založení těchto druhů společností o pár let dříve. Česká republika patří mezi země, kde se zakládá nejvíce evropských společností v Evropské unii (viz Obr. 9).

Oblíbenost jednotlivých forem obchodních společností však nemusí být dána pouze ekonomickým vývojem České republiky, ale také charakteristikou, kdy každá z tohoto druhu obchodních společností má své výhody a nevýhody. Pokud se nejprve zamyslíme nad výhodami a nevýhodami například společností s ručením omezeným, lze pochopit, proč se jedná o více oblíbenou formu podnikatelské činnosti, než je tomu například u akciové

společnosti, kde rozhoduje o její oblíbenosti především základní kapitál a také předmět podnikatelské činnosti. Srovnání jednotlivých výhod a nevýhod nám umožňuje Tab. 11, kde lze pochopit základní souvislosti.

Tab. 11: Výhody a nevýhody jednotlivých forem obchodních korporací

Výhody	Nevýhody
Akciová společnost	
snadný přístup k cizím zdrojům	vysoký základní kapitál
akcionář neručí za závazky společnosti	administrativně a právně náročné na založení i řízení společnosti
forma obchodní společnosti působí lépe na obchodní partnery	nelze založit jednou fyzickou osobou
akcionáři nejsou zapsáni v obchodním rejstříku	účetní povinnosti v podobě účetních závěrek a auditorského ověřování
neomezená životnost společnosti	zisk společnosti daněn daní z příjmu PO a dividendy jsou dále poté daněny srážkovou daní
	povinnost sestavování výroční zprávy
Společnost s ručením omezeným	
omezené ručení za závazky společnosti	administrativně a právně náročné na založení i řízení společnosti
na trhu je vnímána obchodními partnery seriózněji než OSVČ	musí se vést podvojně účetnictví
po rekodifikaci zákona ZK v hodnotě 1 Kč	
snadnější přístup k cizím zdrojům	
snadný přístup nových společníků	
Veřejná obchodní společnost	
není povinnost počátečního kapitálu	neomezené ručení
zisk rozdělen mezi společníky a zdaněn daní z příjmu FO	při založení společnosti je potřeba minimálně dvou společníků
dobrá image na trhu	problémy při odchodu společníka a rovná práva mezi společníky a tím pádem i velká důvěra mezi nimi
za závazky ručí společníci společně	zisk a ztráta jsou děleny stejným dílem

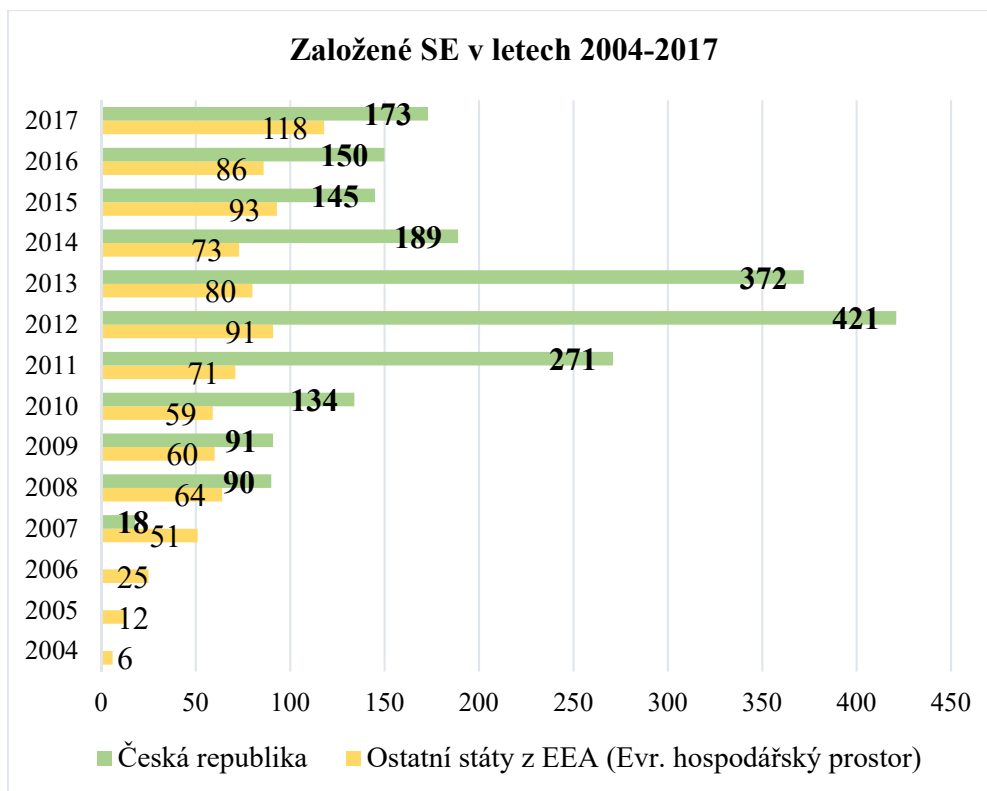
společnost je řízena společníkem nebo statutárním orgánem, který je pověřen	zákaz konkurence
Komanditní společnost	
kombinuje parametry s.r.o. a v.o.s.	neomezené ručení komplementáře
téměř žádná počáteční investice, až na vklad komanditisty	minimálně 2 zakladatelé
ručí se do výše nesplaceného vkladu, a to jen v případě komanditisty	ne příliš obvyklá právní forma
komplementář zisk daní jako FO	komanditisté daní zisk jako PO
Družstvo	
členové neručí za závazky družstva	povinnost členských vkladů
nízký ZK	minimálně 5 zakladatelů (FO nebo min. 2 PO)
možnost nepeněžitýho vkladu	nutnost založení nedělitelného fondu
rovné postavení členů družstva, pokud stanovy neurčují jinak	zákaz konkurence u členů představenstva a kontrolní komise
z vyplacených podílů na zisku se neplatí pojistné soc. pojištění	zisk družstva daněn daní z PO a podíly na zisku jsou daněny srážkovou daní
Evropská společnost	
prestižní forma podnikání v EU	vysoký ZK
snadné přemístění sídla společnosti do jiného státu EU	nejsou téměř žádné informace v obchodním rejstříku o vlastnících společnosti
snadnější přístup k cizím zdrojům	administrativně a právně náročné na založení i řízení společnosti
lepší image na trhu	složitá právní základna, dle které se musí řídit (podléhá národnímu právu, zákonu o evropské společnosti, kterému je pak nadřazeno nařízení Rady ES o evropské společnosti)
je potřeba menšího počtu osob v orgánech společnosti než u akciové společnosti	
Evropské hospodářské zájmové sdružení	
k založení jsou potřeba nejméně 2 osoby FO i PO	sídlo společnosti a místo podnikání musí být ve dvou členských zemích EU
rozvíjí a usnadňuje spolupráci mezi podnikateli	ručení neomezené
členové ručí za závazky stejným dílem	

Zdroj: vlastní zpracování dle ZOK

Tab. 12: Vývoj obchodních společností v České republice v letech 2000-2017

Rok/druh společnosti	v.o.s.	a.s.	s.r.o.	k.s.	EHZS	ES	OS celkem
2000	7 489	14 092	181819	675			204 075
2001	7 629	14 845	191476	687			214 637
2002	7 729	15 260	196772	700			220 461
2003	7 846	15 903	207755	700			232 204
2004	7 794	16 403	219648	692			244 537
2005	7 754	17 031	231169	703			256 657
2006	7 652	18 093	244417	722			270 884
2007	7 579	20 455	261449	735			290 218
2008	7 474	22 700	280395	740			311 309
2009	7 395	23 312	297647	746			329 100
2010	7 391	23 991	315289	740	4	338	347 753
2011	7 263	24 667	332005	745	4	609	365 293
2012	7 160	25 057	348463	753	6	1039	382 478
2013	6 998	25 255	365149	754	6	1409	399 571
2014	6 854	25 439	384788	758	7	1598	419 444
2015	6 665	25 710	405889	737	8	1748	440 757
2016	6 495	26 005	426962	722	9	1906	462 099
2017	6 291	26 197	447375	721	9	2065	482 658

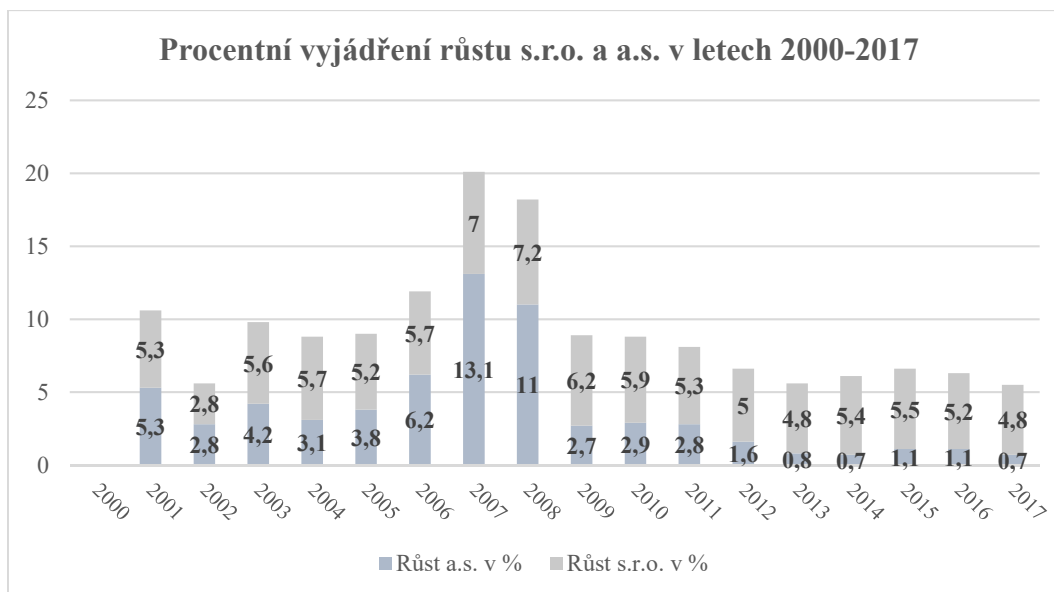
Zdroj: vlastní dle zpracování ČSÚ

Obrázek 9: Založené evropské společnosti v letech 2004-2017 v České republice ve srovnání s ostatními zeměmi Evropského hospodářského prostoru

Zdroj: vlastní zpracování dle ECDB

Pokud se však vrátíme zpět k závislosti jednotlivých forem obchodních společností a k ekonomickému vývoji, tak v České republice si v případě klasických obchodních společností nelze nepovšimnout, že zde převládají společnosti s ručením omezeným, a to mnohonásobně vyšším počtem, než je tomu u ostatních druhů. Dalším oblíbeným druhem obchodní společnosti je akciová společnost. Akciová společnost i společnost s ručením v roce 2007 a 2008 před světovou hospodářskou krizí eviduje největší nárůst (viz Obr. 10). Tento rychlý nárůst však vystřídá propad, který pochopitelně vyplývá z celosvětového dění. Během hospodářské krize se výrazně snížila průmyslová produkce a snížily se také nové zakázky, což vedlo ke krachu mnoha společností. Nejen krach obchodních společností následoval po globální finanční krizi, ale také krach fyzických osob – živnostníků (viz Tab. 13)

Obrázek 10: Vývoj růstu s.r.o. a a.s. v procentním vyjádření oproti přecházejícímu období v letech 2000-2017

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty v uvedené Tabulce 13 shrnují všechny fyzické a právnické osoby. Nejvíce zaniklých ekonomických subjektů bylo v roce 2009 v reakci na hospodářskou krizi a také rok 2013 byl kritický z pohledu zaniklých ekonomických subjektů. Vysoký počet zaniklých ekonomických subjektů, kdy z většiny tento počet tvoří fyzické osoby – podnikatelé, vznikl v tomto případě v souvislosti s čištěním dat, které byly provedeny v registru osob Českým statistickým úřadem, který k této informaci neposkytuje více informací. Zánik ekonomických subjektů v roce 2013 vyplývá tedy spíše z administrativních důvodů, avšak i přesto bude v analýze závislosti některého makroekonomického ukazatele na vzniku a zániku ekonomických subjektů brán v potaz tento číselný údaj.

Tab. 13: Vzniklé a zaniklé ekonomické subjekty v letech 2000-2017

Rok	Vzniklé ekonomické subjekty	Zaniklé ekonomické subjekty
2000	102 886	27 667
2001	92 322	30 694
2002	64 084	18 413
2003	99 915	26 781
2004	84 908	47 469
2005	78 302	40 863
2006	84 979	42 647
2007	103 847	50 361
2008	116 367	50 103
2009	117 288	100 865
2010	120 475	58 910
2011	117 652	52 485
2012	104 952	57 770
2013	99 287	149 910
2014	91 889	61 008
2015	96 392	62 755
2016	97 859	62 678
2017	101 808	67 701

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

6.1.3 Analýza závislosti s.r.o. a a.s. na HDP a obecné míře nezaměstnanosti

Analýza závislosti mezi hrubým domácím produktem, obecnou mírou nezaměstnanosti, společností s ručením omezeným a akciovou společností byla provedena pomocí korelačního koeficientu a následně vyjádřena pomocí bodového diagramu, který se používá u korelační a regresní analýzy. Analýza byla provedena pomocí MS Office Excel.

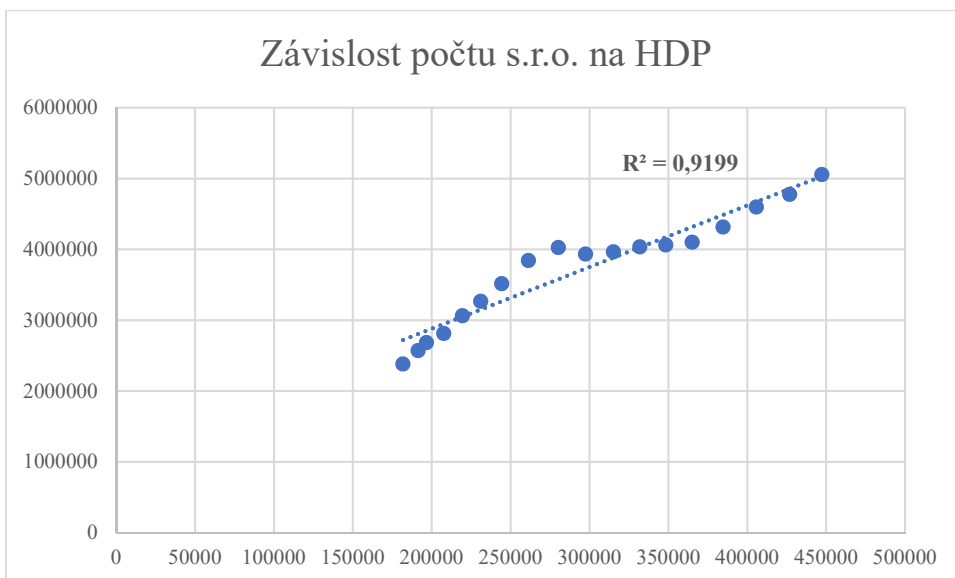
Závislost mezi vybranými makroekonomickými ukazateli a vybranými obchodními společnostmi byla zkoumána v letech 2000-2017. V Tabulce 14 lze zhlédnout korelační koeficienty, kde HDP vykazuje velmi silnou závislost na vývoji počtu s.r.o. i a.s., avšak v případě obecné míry nezaměstnanosti na vybraných obchodních společnostech lze konstatovat, že se jedná o silnou negativní závislost.

Tab. 24: Korelační koeficienty vybraných makroekonomických ukazatelů na s.r.o. a a.s.

Makroekonomický ukazatel / obchodní společnosti	s.r.o.	a.s.	Síla korelace
HDP	0,959120	0,9536788	velmi silná pozitivní korelace
Obecná míra nezaměstnanosti	-0,7368419	-0,6396548	silná negativní korelace

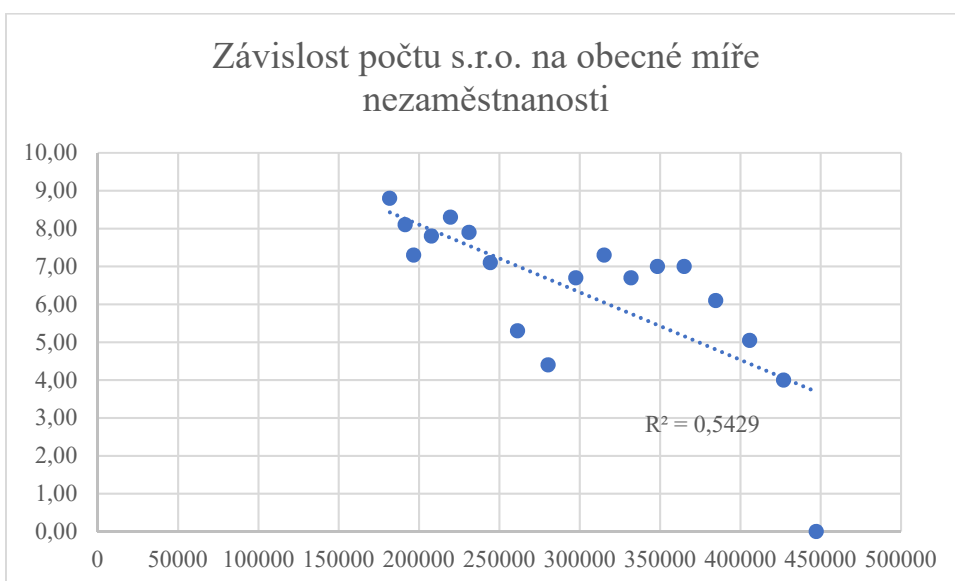
Zdroj: vlastní zpracování

Na Obrázku 11 je zobrazena závislost počtu s.r.o. na HDP pomocí bodového diagramu, kde je vypočítán determinační index. Tento index je v tomto konkrétním případě roven 0,9199, což znamená, že 92 % změny v počtu s.r.o. je způsobeno vlivem vývoje HDP a zbylých 8 % je způsobeno jinými vlivy. Lze tedy konstatovat velmi silnou závislost mezi HDP a počtem společností s ručením omezeným. V případě závislosti mezi počtem s.r.o. a obecnou mírou nezaměstnanosti byl spočítán index determinace v hodnotě 0,5429, jak lze zhlédnout na Obrázku 12. Tento determinační index nám říká, že 54 % změn v počtu s.r.o. v průběhu let 2000-2017 bylo způsobeno vývojem obecné míry nezaměstnanosti. Zbytek, tedy 46 %, byl způsoben ostatními vlivy. Lze předpokládat, že zde závislost není prokázána a závislost může být způsobena náhodnými vlivy.

Obrázek 11: Bodový diagram s indexem determinace zobrazující závislost mezi počtem s.r.o. a HDP

Zdroj: vlastní zpracování

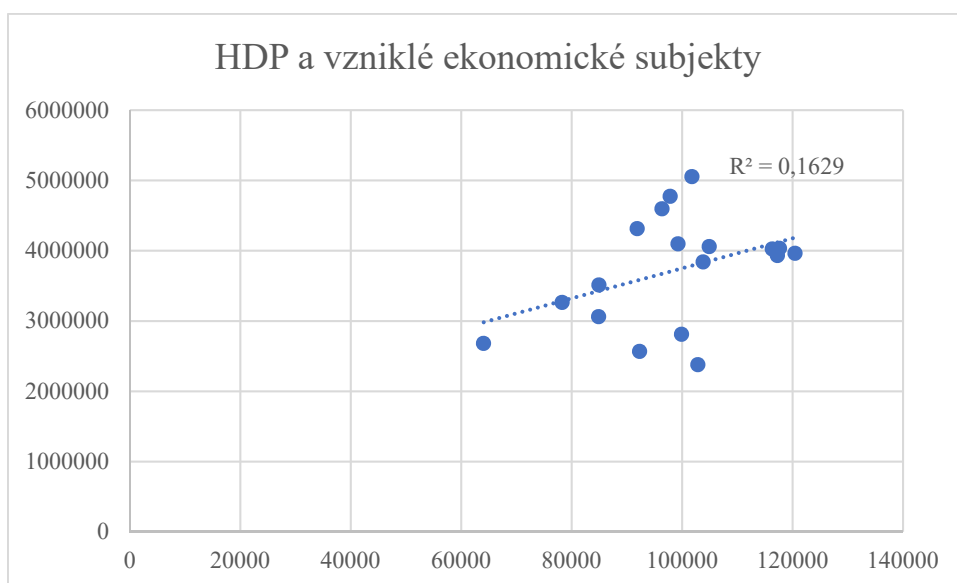
Obrázek 12: Bodový diagram s indexem determinace zobrazující závislost mezi počtem a.s. a HDP

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.4 Analýza závislosti vzniku a zániku ekonomických subjektů na HDP

Tato podkapitola práce se zabývá závislostí počtu vzniků a zániků ekonomických subjektů na hrubém domácím produktu. Tedy má vliv hrubý domácí produkt na počet vzniků a zániků ekonomických subjektů? Také v tomto případě byl použit korelační koeficient a bodový diagram s indexem determinace.

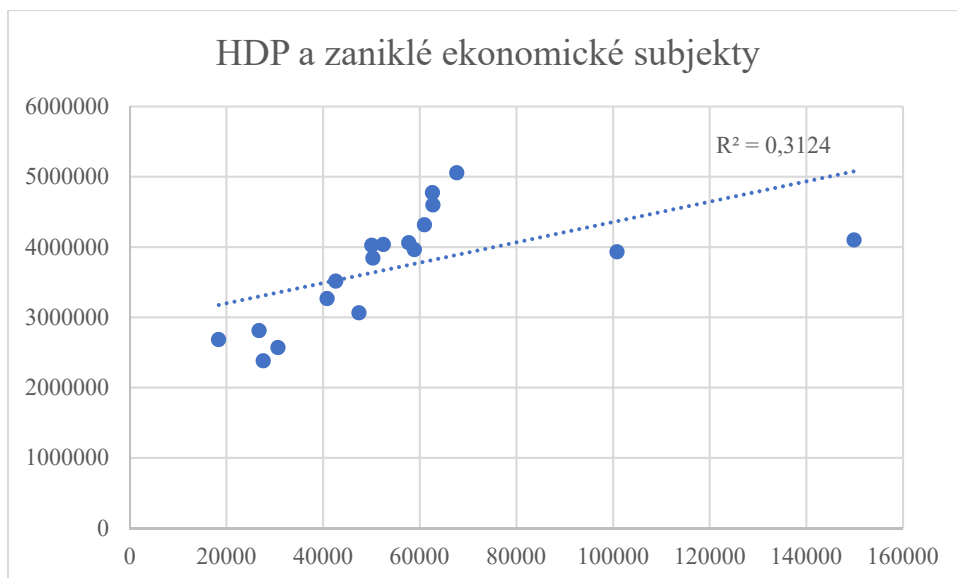
Korelační koeficient pro počet vzniklých ekonomických subjektů v souvislosti s HDP byl vypočítán na 0,4035, což představuje slabou pozitivní závislost. Na Obrázku 13 vidíme bodový diagram se spojnicí trendu a vypočítaným determinačním indexem v hodnotě 0,1629, což nám říká, že zde v tomto konkrétním případě je neexistující závislost mezi počtem vzniklých ekonomických subjektů na HDP. Tedy 16 % změn v počtu vzniklých ekonomických subjektů může být způsobeno vývojem HDP, zbytek (84 %) je způsoben ostatními vlivy.

Obrázek 13: Závislost vzniklých ekonomických subjektů na vývoj HDP v letech 2000-2017

Zdroj: vlastní zpracování

U počtu zaniklých ekonomických subjektů byl korelační koeficient spočítán v hodnotě 0,5589. Tato hodnota nám udává střední pozitivní závislost mezi proměnnými. Na Obrázku 14 vidíme bodový diagram se spojnicí trendu a determinačním indexem v hodnotě 0,3124. Výsledek determinačního indexu udává, že 31 % počtu zaniklých subjektů v letech 2000-2017 bylo způsobeno zřejmě vlivem vývoje HDP, avšak 69 % bylo způsobeno ostatními vlivy. Závislost mezi těmito proměnnými je víceméně zřejmě náhodná.

Obrázek 14: Závislost počtu zaniklých ekonomických subjektů na HDP v letech 2000-2017

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.5 Analýza závislosti EHZS a ES na čistém exportu

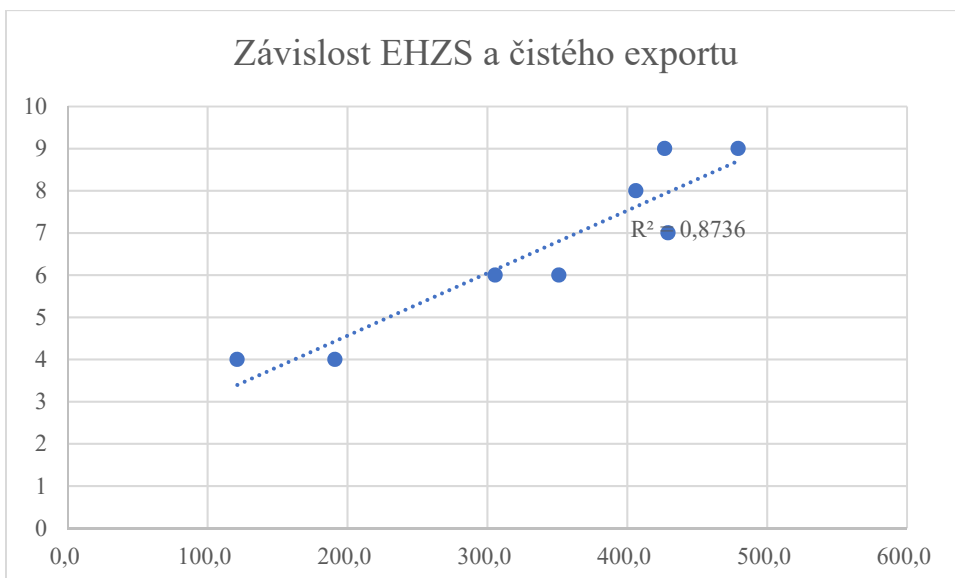
Závislost evropského hospodářského sdružení a evropské společnosti na čistém exportu nebyla vybrána náhodně. Tyto nadnárodní formy společností vystupují více navenek oproti jiným typům společností. S těmito nadnárodními společnostmi se setkáváme častěji na evropském trhu, a proto zde byl vybrán čistý export jako reakce na zahraniční obchod v souvislosti s evropskou společností a evropským hospodářským sdružením. V tabulce 15 je vypočítán čistý export, který se počítá jako rozdíl dovozu a vývozu. Pro výpočet závislosti mezi vývojem počtu EHZS a ES v České republice byl opět použit korelační koeficient a bodový diagram s determinačním indexem. Zkoumány byly pouze roky 2010-2017, vzhledem k tomu, že výskyt ES a EHZS v letech 2000-2010 není zaznamenán.

Tab. 15: Čistý export České republiky v letech 2000-2017

Rok	Vývoz	Dovoz	Čistý export
2000	1 121,1	1 241,9	84,6
2001	1 268,1	1 385,6	98,9
2002	1 254,9	1 325,7	92,1
2003	1 370,9	1 440,7	85,0
2004	1 722,7	1 749,1	79,7
2005	1 868,6	1 830,0	82,5
2006	2 144,6	2 104,8	91,2
2007	2 479,2	2 391,3	87,9
2008	2 473,7	2 406,5	211,1
2009	2 138,6	1 989,0	208,9
2010	2 532,8	2 411,6	165,5
2011	2 878,7	2 687,6	164,9
2012	3 072,6	2 766,9	124,9
2013	3 174,7	2 823,5	63,5
2014	3 628,8	3 199,6	62,1
2015	3 883,2	3 477,0	15,8
2016	3 974,0	3 494,7	35,5
2017	4 208,6	3 781,7	-42,1

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

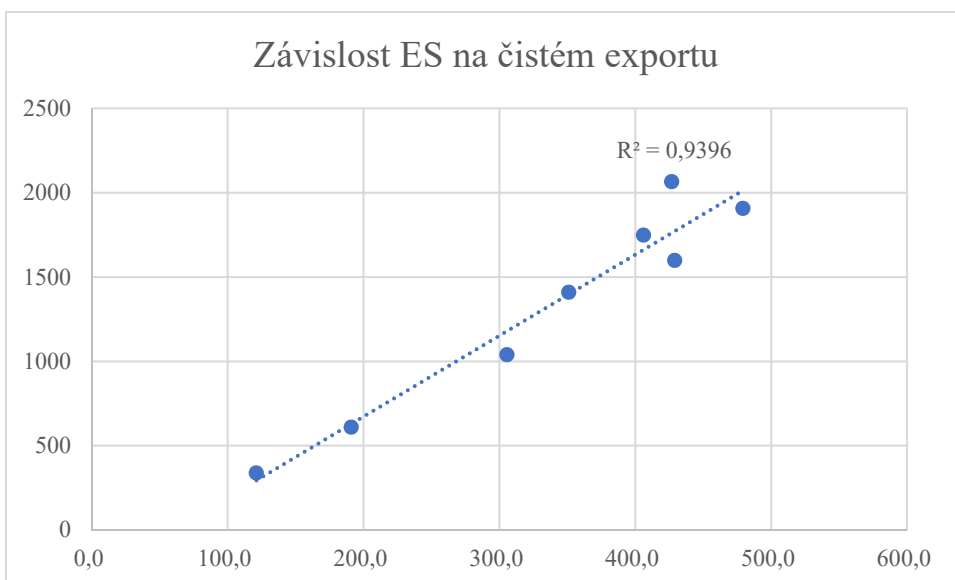
Korelační koeficient mezi čistým exportem a EHZS byl pomocí MS Office Excel vypočítán v hodnotě 0,9346, což představuje velmi silnou pozitivní závislost. V případě čistého exportu a ES je korelační koeficient 0,9693 a představuje také velmi silnou pozitivní závislost. Na Obr. 15 můžeme vidět bodový diagram s vypočítaným determinačním indexem v hodnotě 0,8736. Tedy 87 % vývoje počtu evropských hospodářských zájmových sdružení je závislých na vývoji čistého exportu v letech 2010-2017.

Obr. 15: Závislost ve vývoji počtu EHZS na čistém exportu v letech 2010-2017

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 16 nám pro změnu ukazuje závislost počtu evropských společností na čistém exportu, kde determinační index je 0,9396. Představuje tak velmi silnou závislost, kde 94 % počtu ES v letech 2010-2017 je závislých na vývoji čistého exportu.

Obr. 16: Závislost mezi počtem ES na čistém exportu v letech 2010-2017

Zdroj: vlastní zpracování

6.1.6 Analýza závislosti počtu obchodních společností⁵⁸ na HDP a obecné míře nezaměstnanosti v Libereckém kraji v letech 2010-2016

Závislost mezi HDP, obecnou mírou nezaměstnanosti a obchodními společnostmi byla řešena v předešlých podkapitolách souhrnně v rámci České republiky. Zde je problematika řešena pouze z oblasti Libereckého kraje. V Tab. 16 jsou údaje týkající se počtu obchodních společností, hrubého domácího produktu v mil. Kč a také obecná míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji. Pro účely tohoto pozorování byla vybrána data v letech 2010-2016 z důvodu dostupnosti, resp. data z roku 2017 prozatím nejsou z Českého statistického úřadu dostupná.

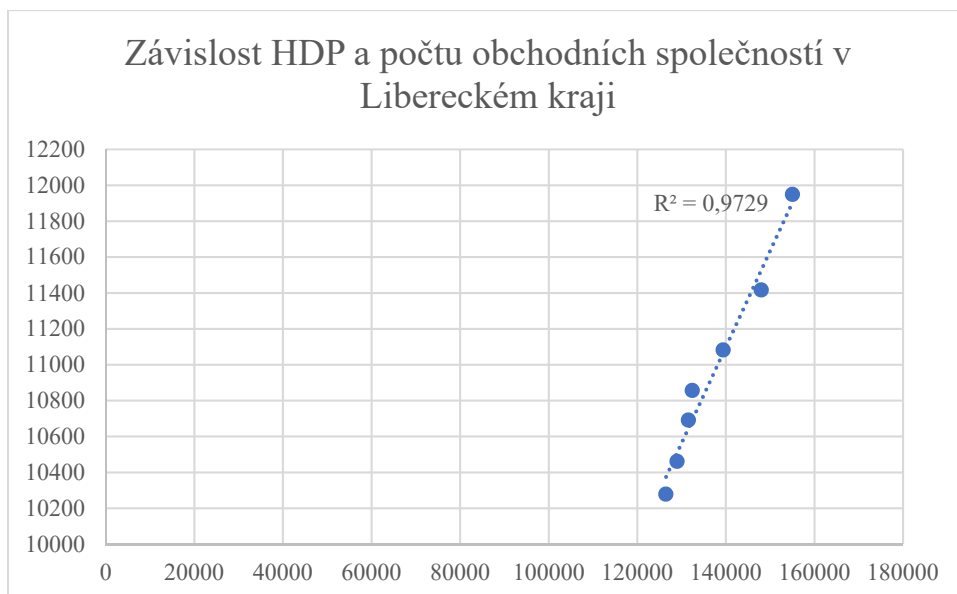
Tab. 16: Obchodní společnosti, HDP a obecná míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji v letech 2010-2016

Rok	Obchodní společnosti	HDP v mil. Kč	Obecná míra nezaměstnanosti
2010	10278	126493	7
2011	10461	129025	7,2
2012	10691	131580	9,3
2013	10856	132469	8,3
2014	11082	139430	6,5
2015	11416	148017	5,5
2016	11949	155081	4,4

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Závislost mezi HDP, obecnou mírou nezaměstnanosti a počtem obchodních společností v Libereckém kraji byla řešena výpočtem korelačního koeficientu a následným výpočtem determinačního indexu a zobrazením výsledků v bodovém diagramu. Korelace HDP na počet obchodních společností v Libereckém kraji ve vybraných letech byla spočítána v hodnotě 0,9863, což předpokládá velmi silnou pozitivní závislost. Obr. 17 pak zobrazuje bodový diagram HDP na počtu obchodních společností s vypočteným determinačním indexem v hodnotě 0,9729. Číslo udává, že 97 % vývoje počtu obchodních společností je v Libereckém kraji závislých na HDP Libereckého kraje. Z ostatních 3 % je vývoj dán ostatními nezjištěnými vlivy.

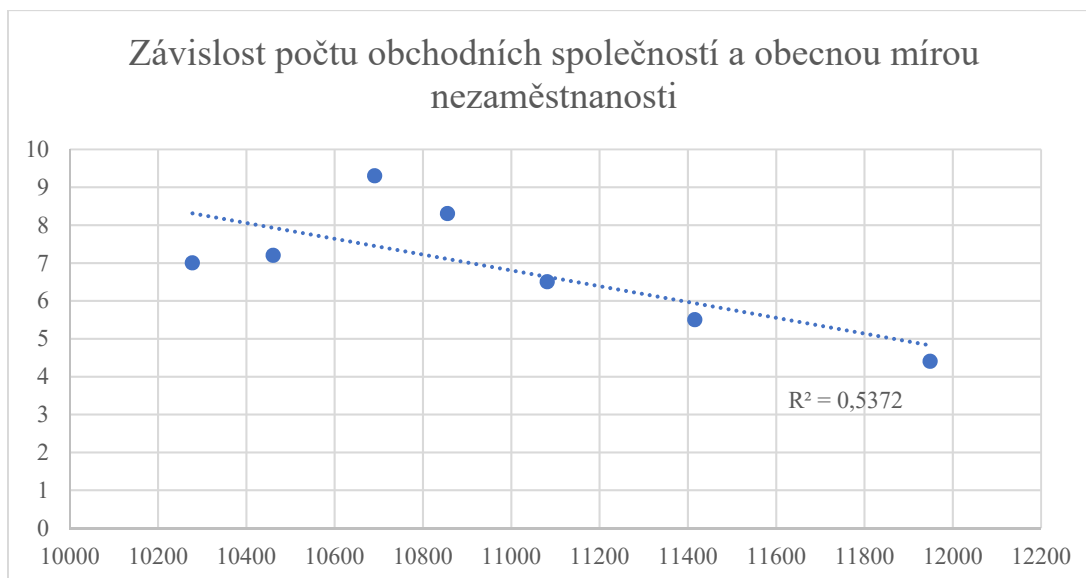
⁵⁸ Do obchodních společností jsou zahrnuty v.o.s., a.s., k.s. a s.r.o.

Obrázek 17: Analýza závislosti počtu obchodních společností na HDP v Libereckém kraji v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

V případě vývoje počtu obchodních společností a obecnou mírou nezaměstnanosti byla zjištěna rozdílná data, a to především u korelačního koeficientu, který vyšel v hodnotě -0,7329. Číslo udává silnou negativní (nepřímou) závislost proměnných. Tabulka 18 zobrazuje tento vztah pomocí bodového diagramu a vypočítaného indexu determinace v hodnotě 0,5372.

Obrázek 18: Analýza závislosti počtu obchodních společností a obecné míry nezaměstnanosti v Libereckém kraji v letech 2010-2016

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Vypočítaný determinační index nám říká, že z 54 % udává obecná míra nezaměstnanosti vývoj počtu obchodních společností v Libereckém kraji, zbylých 46 % je dáno ostatními vlivy. Lze tedy předpokládat střední závislost na obecné míře nezaměstnanosti nebo pouze náhodný jev.

6.2 Vliv rekodifikace zákona roku 2014 na vývoj obchodních společností na území ČR

Rekodifikace zákona, ke které došlo roku 2014 vznikem zákona o obchodních korporacích (není nástupcem obchodního zákoníku), se dotkla především společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Obecně ZOK posiluje odpovědnost za správu obchodních společností a u akciových společností například vznikl monistický systém řízení, změnila se úprava akcií, základní kapitál u společností s ručením omezeným nebo také vztah společnosti a členů orgánů obchodních společností obecně. Tato problematika byla podrobněji řešena v předešlých kapitolách při výčtu obchodních společností, zde je jen uvedena shrnující tabulka s hlavními změnami po rekodifikaci zákona u společností s ručením omezeným a akciové společnosti (Tab. 17). V této kapitole je zkoumán vliv této

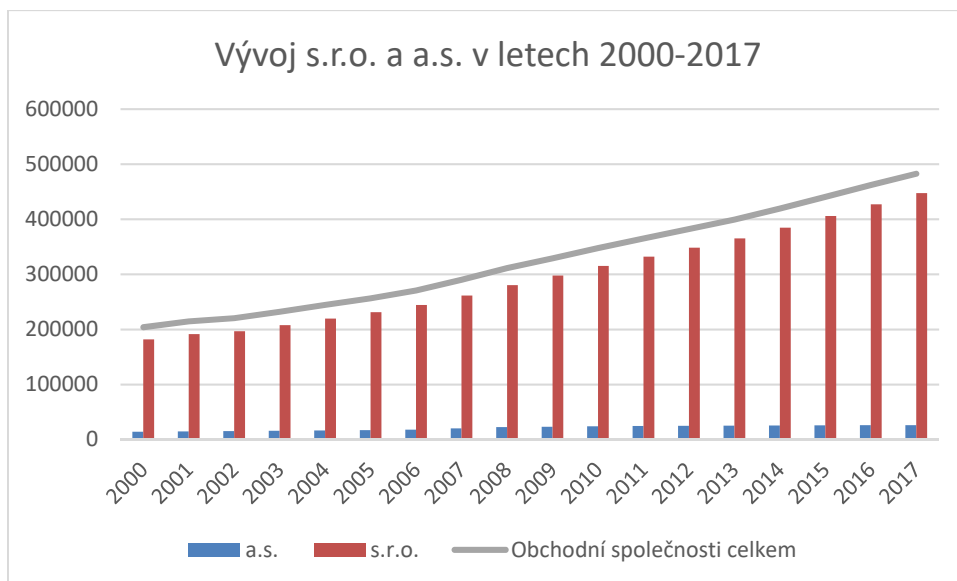
rekodifikace na vývoj počtu obchodních společností, a to konkrétně akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným.

Tab. 17: Změny u s.r.o. a a.s. po rekodifikaci zákona

Společnost s ručením omezeným	Akciová společnost
snížení výše ZK z 200 tis. na 1 Kč	rozšířeny druhy jednotlivých akcií (resp. podílů)
zrušení povinnosti zakládat rezervní fond	kusové akcie bez jmenovité hodnoty, ale svou hodnotu mají na základě počtu jejich vydání
společník může vlastnit více jak jeden podíl na společnosti	kumulativní hlasování posilující vliv minoritních akcionářů
podíl lze zařadit, do tzv. kmenového listu (CP na řad)	orgány společnosti mohou být nyní pouze jednočlenné
společník může jednostranně vystoupit ze společnosti	společnost může být řízena jak dualisticky, tak monisticky
u převodu majetku od společníka na společnost není potřeba již vypracovávat znalecký posudek	člen představenstva nemusí být již volen každých 5 let
podíly mohou mít různá práva v podobě váhy hlasů aj.	rozhodování mimo valnou hromadu, tedy per rollam

Zdroj: vlastní zpracování dle ZOK

Obchodní společnosti obecně (viz pozn. 73) od roku 2000, jak ukazuje Obr. 19, rostly v průměru o 5 %, nelze v tomto případě u všech typů společností říci, že roku 2014 a v následném roce došlo k jakékoli změně či nárůstu počtu nebo úbytku počtu obchodních společností. Vzhledem k tomu, že tato rekodifikace se skutečně nejvíce dotkla s.r.o. a a.s., lze předpokládat, že u těchto dvou typů společností mohla nastat také změna právě z tohoto důvodu. Na Obrázku 19 lze také pozorovat růst počtu s.r.o. a a.s. v letech 2000-2017 a roku 2014 a následující roky nelze zaznamenat výraznou změnu. Meziroční nárůst obchodních společností je v průměru 3,8 %, u společností s ručením omezeným je to 5,4 %.

Obrázek 19: Vývoj počtu s.r.o. a a.s. ve srovnání s celkovým vývojem počtu obchodních společností v letech 2000-2017

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Je velice nepravděpodobné, že rekonstrukce zákona obchodních společností měla vliv na jejich zánik či vznik. Tento fakt byl v podstatě vyvrácen již v předcházejících podkapitolách při analýze závislostí mezi makroekonomickými ukazateli a vývojem počtu obchodních společností, kdy byla prokázána mezi těmito proměnnými silná závislost.

Rekonstrukce z roku 2014 přinesla mnohé úpravy, jako například zrušení obchodního zákoníku bez náhrady a vznikl nově zákon o obchodních korporacích. Úpravy se také týkaly nového občanského zákoníku, obchodního rejstříku atp. Lze konstatovat, že tyto změny neměly negativní vliv na vývoj počtu obchodních společností, resp. rekonstrukce byla provedena ve prospěch těch, kterých se týká, a nebránila v založení těm, kteří se rozhodli založit obchodní společnost.

Závěr

Právní formy podnikatelské činnosti jsou velice obsáhlým tématem. Uchopení tohoto tématu je velmi složité, především z důvodu rozsahu této práce. Snahou práce bylo nastínit problematiku a poskytnout základní podstatné informace o právních formách podnikání a především pak o obchodních společnostech, které lze v České republice založit. Cílem teoretické části práce bylo zejména uvést tuto problematiku v nejstěžejnějších bodech a uvést základní informace k jednotlivým obchodním společnostem a živnostenským oprávněním. V této části práce také nebyla opomenuta možnost nadnárodních forem podnikatelské činnosti, které jsou v posledních letech díky otevřenosti trhů v oblibě.

Cílem analytické části práce bylo poskytnout odpověď na základní otázku, zda vybrané makroekonomické ukazatele mají vliv na vývoj počtu obchodních společností, nebo zda na vývoj počtu obchodních společností má vliv rekodifikace zákona z roku 2014. Cíle bylo dosaženo pomocí statistických metod, hlavně pomocí korelačního indexu a indexu determinace, který nám uvádí míru závislosti mezi proměnnými. Výsledkem bylo, že některé makroekonomické ukazatele mají skutečně vliv, a ne malý. Kauzální průzkum provedený v analytické části práce přinesl konkrétní výsledek toho, že především hrubý domácí produkt má vliv na počet vývoje obchodních společností. Hrubý domácí produkt jako základní ukazatel výkonnosti ekonomiky státu byl vybrán právě z tohoto důvodu, kdy nám tento ukazatel udává finální hodnotu statků a služeb vyprodukovaných v daném státě, tedy v České republice. HDP tak jistě velmi úzce souvisí s obchodními společnostmi, které vytváří statky a služby nabízené spotřebitelům. Hrubý domácí produkt má dle výsledků analytické části práce vliv konkrétně na vývoj počtu společností s ručením omezeným a akciových společností. Dalším makroekonomickým ukazatelem, který byl zkoumán v rámci závislosti na vývoji počtu obchodních společností, byla obecná míra nezaměstnanosti, u které však nebyl prokázán vliv na počet obchodních společností v letech 2000-2017. Míra závislosti, která v tomto konkrétním případě byla spočítána, vznikla možným sledem událostí v ekonomice nebo bez jakékoli příčiny. U nadnárodních forem společností byl vybrán ukazatel čistého exportu, jako rozdíl mezi exportem a importem. Závislost u vybraného ukazatele na vývoji počtu nadnárodních forem společností byla prokázána, a to v nemalé míře.

Lze předpokládat, že závislost mezi makroekonomickými ukazateli na vývoji počtu forem obchodních společností nebo nadnárodních forem společností byla prokázána, avšak nelze zapomínat, že se jedná pouze o jeden úhel pohledu. Jistě by mohlo být namítnuto, že nelze bagatelizovat tuto problematiku pouze na závislost na makroekonomických ukazatelích, že je hledisko problému mnohem širší, než jak je v této práci vysvětleno a aplikováno v analýze závislostí. Tato práce si však neklade za svůj hlavní cíl uchopit danou problematiku ze všech možných pohledů, avšak snaží se o jeden z mnoha úhlů pohledu nastíněných v podobě analýzy závislostí makroekonomických ukazatelů na vývoji počtu obchodních společností.

Míra závislosti mezi makroekonomickými ukazateli a vývojem počtu jednotlivých právních forem podnikání může být brán jako negativní kauzalita, která by mohla být řešena různými způsoby. Možným návrhem pro toto negativum, by mělo být především zvolení vhodné právní formy podnikatelské činnosti, pomocí větší informovanosti pro podnikatele. Více informací by mohly poskytovat úřady například pomocí různých propagací. Je však také nutné zjistit, co je podnětem pro výběr dané první formy podnikání, zda podnikatele vede k tomuto rozhodnutí kapitál, kterým disponují, závazky, které chtějí podstoupit nebo daňová zátěž. S tím však souvisí také rekodifikace zákona, která usnadnila a zpřístupnila některé právní formy podnikání podnikatelům. Z právního pohledu rekodifikace tohoto zákona přispěla k rozvoji ekonomického prostředí svým zjednodušením a novými pravidly a podmínkami, které s touto rekodifikací nastaly. Lze tedy jednoznačně říci, že právní pohled a ekonomický pohled na danou problematiku spolu úzce souvisí a navzájem se doplňují.

Soupis bibliografických citací

Citace

ČÁP, Zdeněk, Jiří ČÁP a Miroslav MACHALA. *Družstvo v novém soukromém právu a v právní praxi*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 367 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-094-4.

DOLEČEK, Marek. Obchodní korporace-zrušení. *BusinessInfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. Praha: CzechTrade, c1997-2018, 1.1.2014 [cit. 2018-02-11]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/obchodni-korporace-zruseni-ppbi-50445.html#!&chapter=7>

HEJDA, Jan, et al. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)*. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-823-9.

JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva ČOUKOVÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. *Nová společnost s ručením omezeným*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4445-2.

JOSKOVÁ, Lucie, Pavel Pravda. *Zákon o obchodních korporacích s komentářem*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4834-4.

NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Monika NOVOTNÁ a Monika ŠTÝSOVÁ. *Nový občanský zákoník: Principy a základní pojmy*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80247-5163-4.

RYDVALOVÁ, Petra. *Malé a střední podnikání v podmínkách České republiky od 1.1.2014*. 2. aktualizované vydání. Liberec: VÚTS, 2014. ISBN 978-80-87184-43-1.

SALACHOVÁ, Bohumila a Bohumil VÍTEK. *Podnikání a jeho přeměny*. Ostrava-Přívoz: Key Publishing, 2013. ISBN 978-80-7418-185-6.

VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4520-6.

VÍTEK, Bohumil a Bohumila SALACHOVÁ. *Právní prostředí podnikatele*. Ostrava-Prívov: Key Publishing, 2014. ISBN 978-80-7418-210-5.

VOCHOZKA, Marek a Petr MULAČ. *Podniková ekonomika*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4372-1.

Bibliografie

DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2., aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2009, 1, 886 s. Právnícké osoby. ISBN 978-80-7357-430-7.

EIDENMÜLLER, Horst, Andreas ENGERT a Lars HORNUF. 2010. *How Does the Market React to the Societas Europaea?. European Business Organization Law Review* [online]. 11(1): 35-50 [cit. 2017-10-16]. ISSN 15667529. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/865276004/DDAE6A9E96BE4159PQ/1?accountid=17116>

Ministerstvo průmyslu a obchodu: Živnostenský zákon [online]. 2017 [cit. 2017-10-28]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/pravni-predpisy/zivnostensky-zakon--166698/>

ŠMÍD, David. *Nový občanský zákoník: s podrobným výkladem vybraných ustanovení: [pro širokou veřejnost]*. Praha: Sondy, 2014, 159 s. Paragrafy do kapsy. ISBN 978-80-86846-55-2.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

WOLF THEISS, 2007. *Societas Europaea. International Financial Law Review* [online]. 1-62 [cit. 2017-10-16]. ISSN 02626969. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/233199593/fulltext/B6F3DDAA6982416EPQ/8?acco>

PROQUEST. 2018. Databáze článků ProQuest [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Česko. Zákon č. 89 ze dne 22. března 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky 2012*, částka 33, s. 1026-1365. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24084>

Česko. Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: *Sbírka zákonů České republiky 2012*, částka 34, s. 1370-1482. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6145>

Seznam příloh

Příloha A: Vývoj hlavních ekonomických ukazatelů v letech 2000-2017	81
Příloha B: Počet FO a PO od roku 1991 do roku 2017	82
Příloha C: Počet jednotlivých forem obchodních korporací v letech 1991-2017.....	83

Příloha A: Vývoj hlavních ekonomických ukazatelů v letech 2000-2017

Rok	HDP na 1 obyvatele v %	HDP v %	Obecná míra nezaměstnanosti	Míra inflace
2000	6,21	4,3	8,8	3,9
2001	8,45	2,9	8,1	4,7
2002	4,65	1,7	7,3	1,8
2003	4,79	3,6	7,8	0,1
2004	8,91	4,9	8,3	2,8
2005	6,33	6,5	7,9	1,9
2006	7,25	6,9	7,1	2,5
2007	8,72	5,6	5,3	2,8
2008	3,72	2,7	4,4	6,3
2009	-2,9	-4,8	6,7	1
2010	0,57	2,3	7,3	1,5
2011	2	1,8	6,7	1,9
2012	0,53	-0,8	7	3,3
2013	0,93	-0,5	7	1,4
2014	5,12	2,7	6,1	0,4
2015	6,35	5,3	5	0,3
2016	3,64	2,6	4	0,7
2017	5,66	4,4		2,5

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Příloha B: Počet FO a PO od roku 1991 do roku 2017

REGISTROVANÉ SUBJEKTY			
ROK	FYZ. OSOBY	PRÁV. OSOBY	CELKEM
1991	898 564	57 083	955 647
1992	1 034 942	83 695	1 118 637
1993	1 133 510	116 706	1 250 216
1994	964 597	153 937	1 118 534
1995	1 124 662	196 434	1 321 096
1996	1 238 000	230 940	1 468 940
1997	1 367 539	260 087	1 627 626
1998	1 483 957	297 377	1 781 334
1999	1 619 962	343 357	1 963 319
2000	1 680 169	370 601	2 050 770
2001	1 732 082	389 480	2 121 562
2002	1 817 450	406 295	2 223 745
2003	1 882 801	443 176	2 325 977
2004	1 886 284	466 317	2 352 601
2005	1 895 234	493 256	2 388 490
2006	1 912 180	518 301	2 430 481
2007	1 928 511	553 352	2 481 863
2008	1 957 502	594 647	2 552 149
2009	1 936 301	634 310	2 570 611
2010	1 969 590	667 961	2 637 551
2011	2 007 483	695 961	2 703 444
2012	2 005 727	721 927	2 727 654
2013	2 013 390	681 347	2 694 737
2014	2 079 173	654 286	2 733 459
2015	2 087 937	681 016	2 768 953
2016	2 098 978	708 554	2 807 532
2017	2 114 685	733 987	2 848 672

Zdroj: ČSÚ

Příloha C: Počet jednotlivých forem obchodních korporací (v tis.) v letech 1991-2017

rok	v.o.s.	a.s.	s.r.o.	k.s.	EHZS	ES	celkem
1991	2 351	2 541	18 028	192			23 112
1992	3 377	4 076	31 748	294			39 495
1993	4 526	4 813	50 661	376			60 376
1994	5 165	6 017	76 811	431			88 424
1995	5 879	7 564	98 558	513			112 514
1996	6 128	9 255	114 700	543			130 626
1997	6 377	10 353	128 569	560			145 859
1998	6 840	11 697	145 977	609			165 123
1999	7 336	13 009	167 064	649			188 058
2000	7 489	14 092	181 819	675			204 075
2001	7 629	14 845	191 476	687			214 637
2002	7 729	15 260	196 772	700			220 461
2003	7 846	15 903	207 755	700			232 204
2004	7 794	16 403	219 648	692			244 537
2005	7 754	17 031	231 169	703			256 657
2006	7 652	18 093	244 417	722			270 884
2007	7 579	20 455	261 449	735			290 218
2008	7 474	22 700	280 395	740			311 309
2009	7 395	23 312	297 647	746			329 100
2010	7 391	23 991	315 289	740	4	338	347 753
2011	7 263	24 667	332 005	745	4	609	365 293
2012	7 160	25 057	348 463	753	6	1 039	382 478
2013	6 998	25 255	365 149	754	6	1 409	399 571
2014	6 854	25 439	384 788	758	7	1 598	419 444
2015	6 665	25 710	405 889	737	8	1 748	440 757
2016	6 495	26 005	426 962	722	9	1 906	462 099
2017	6 291	26 197	447 375	721	9	2 065	482 658

Zdroj: ČSÚ